OSAMU DAZAI

Soția lui Villon

și alte proze la feminin

OSAMU DAZAI
Soţia lui Villon

şi alte proze la feminin

Cuprins

Soţia lui Villon
Aşteptare
Greierele
Felinare
Umilinţă
8 decembrie

Soţia lui VilIon

1

M-a trezit zgomotul uşii deschizându-se cu o bufnitură, dar, cum nu putea fi decât res-pectabilul meu soţ, întors acasă mort de beat în dricul nopţii, n-am scos nicio vorbă si am rămas în aşternuturi.

A aprins lumina din odaia alăturată şi, gâ fâind greu, haa, haa, a deschis cu o smucitură sertarele biroului şi ale bibliotecii, a început să cotrobăie, pesemne căuta ceva, apoi, brusc, un zgomot surd mi-a dat de înţeles că se

prăbuşise pe tatami. Preţ de câteva clipe 1- am auzit doar gâfâind sacadat, haa, haa. Intre-bându-mă nedumerită ce face, am început să vorbesc cu el, întinsă pe saltea cum eram.

— Bine ai venit acasă. Ai mâncat? Sunt câteva omusubi1 în bufet.

— A, mulţumesc, a răspuns pe un ton ne-obişnuit de amabil. Ce face micuţul? Mai are

febră?

Să mă întrebe de copil, ei bine, şi asta mi s- a părut foarte ciudat. Micuţul nostru împli-neşte patru ani anul viitor, dar, fie că e prost hrănit, fie din cauza dependenţei de alcool a lui taică-său sau a unei boli, e mai mic decât un copilaş de doi ani, abia se ţine pe picioa re, iar cât despre vorbit, tot ce poate îngăima e doar „papa buni, papa buni" şi „îîhh-îîhh", încât mă întreb dacă nu cumva e debil. Oda tă, am mers la baia publică şi, cum îl ţineam în pielea goală în braţe, mi s-a părut atât de mic şi de pirpiriu, încât m-a apucat dispe rarea si am izbucnit în plâns de fată cu toată lumea - şi era multă. Pe copilaş îl doare me reu burtica, face febră tot timpul, dar, cum

1. Chiftele din orez rece fiert, cunoscute şi ca onigiri.

bărbatul meu nu prea stă pe-acasă, nu cred că-i pasă de el, că şi dacă-i spun „Micuţul a făcut febră", zice „A, da? Du-1 să-1 vadă un me dic", apoi îşi aruncă precipitat mantoul pe el, iese din casă si pleacă numai el ştie unde. Eu vreau să-1 duc la medic, dar nu am bani, aşa că tot ce pot să fac este să mă întind lângă el şi să-1 mângâi tăcută pe creştet.

Şi totuşi, în noaptea aceea, dintr-un motiv misterios, soţul meu mi-a vorbit straniu de blând şi a binevoit să mă întrebe dacă micu ţul mai are febră, ceea ce mai curând mi-a dat o presimţire înfricoşătoare, cu fiori reci pe şira spinării, decât să mă bucure. Neştiind ce să-i răspund, am rămas tăcută, apoi, o vreme, i-am ascultat gâfâielile aspre, până când, la un moment dat, dinspre uşă s-a auzit un glas slab de femeie.

— E cineva acasă?

Am tresărit, de parcă turnase cineva apă rece ca gheaţa peste mine.

— Otani-san, sunteţi acasă? a întrebat din

nou, de data asta pe un ton mai ascuţit.

Odată cu zgomotul uşii deschise, am au-zit-o întrebând pe un glas ce-i trăda furia:

— Otani-san! Sunteţi acasă, nu?

în cele din urmă, bărbatul meu a ieşit în hol.

— Ce e? a răspuns tâmp şi speriat rău de tot.

— Niciun ce e! a răspuns femeia, coborând glasul. De ce furaţi bani, când aveţi o casă aşa de bună? încetaţi cu glumele proaste şi daţi-ne banii înapoi. Dacă nu, merg chiar acum la po-litie.

— Ce tot îndrugi? Nu fi insolentă! N-ai ce căuta aici. Afară! Dacă nu pleci, am să fac eu

plângere la poliţie.

Brusc, s-a auzit glasul unui alt bărbat:

— Sensei, cât tupeu aveţi să ne spuneţi că nu avem ce căuta aici. Nu pot să-mi cred ure

chilor. De data asta, e grav ce-aţi făcut. Să furi bani, asta nu se mai numeşte glumă. Habar

nu aveţi cât de mult am suferit, si eu, si nevasta mea, din cauza dumitale. Şi, de parcă

nu era de-ajuns, în noaptea asta mai faceţi şi o scenă scandaloasă. M-am înşelat în privinţa dumitale.

— Ăsta e şantaj! s-a răstit bărbatul meu, cu glasul tremurând. Mă extorcaţi. Ieşiţi! Dacă mai aveţi reproşuri, vi le ascult mâine.

— Cum îndrăzniţi să spuneţi aşa ceva, Sensei? Vă comportaţi ca un derbedeu de

primă clasă. Nu avem de ales, mergem la po-litie.

Vorbele pline de răutate şi dezgust mi-au făcut pielea de găină din creştet până în tălpi.

— N-aveţi decât! a urlat soţul meu, dar

glasul lui era deja stins şi indiferent.

M-am ridicat, am tras un haori1 peste că-maşa de noapte şi am ieşit în hol.

— Bună seara, i-am salutat pe cei doi.

— Ia te uită. E soţia dumitale? a întrebat

bărbatul - să fi avut vreo cincizeci de ani, pur-ta o haină până la genunchi şi avea faţa ro-tundă -, salutându-mă fără să zâmbească si

aplecând uşor capul.

Femeia era trecută de patruzeci de ani, minionă, slabă si bine îmbrăcată.

— Scuzaţi-ne că v-am deranjat în miez de noapte, m-a salutat fără să surâdă câtuşi de

puţin, luându-şi şalul de pe umeri.

în clipa aceea, bărbatul meu a săritîngeta2 şi a dat să fugă pe uşă.

1. Haină tradiţională, lungă până la şolduri, purtată de obicei peste chimonou.

2. Încălţăminte tradiţională japoneză, asemănătoa re cu şlapii, cu talpă din lemn şi două barete din material textil.

— E imposibil omul ăsta! a strigat bărbatul.

L-a prins pe soţul meu de un braţ şi, preţ de câteva clipe, cei doi s-au îmbrâncit.

— Dacă nu-mi dai drumul, bag cuţitu-n tine!

în mâna lui dreaptă strălucea lama unui cuţit pliabil. Ţinea mult la el şi îmi amin team că îl păstra în sertarul de la birou. Fără îndoială că, atunci când s-a întors acasă, pre-simţind că o să aibă necazuri, a început să co-trobăie prin sertare după el, apoi l-a vârât în buzunar.

Bărbatul a făcut un pas înapoi. Numaide cât, mânecile mantoului soţului meu s-au ridicat ca aripile unui corb şi el a zburat pe usă.

— Hoţul! a strigat bărbatul din toţi rărunchii.

A dat să iasă după el ca să-1 prindă, dar eu am ieşit desculţă în holul cu podea de lut şi l-am apucat de o mână.

— Opriţi-vă, vă rog. La ce bun să vă răniţi amândoi? Lăsaţi-mă pe mine să mă ocup.

— Are dreptate, a spus femeia. E un ne bun cu un cuţit. E în stare de orice.

- Lua-l-ar naiba! Merg la poliţie. Nu mai închid ochii, a mormăit bărbatul ca pentru sine, privind în întuneric, dar nu mai părea atât de înverşunat.

— Mă scuzaţi, vă rog, intraţi. Povestiţi-mi

ce s-a întâmplat, le-am spus înainte să intru

în hol şi să mă aşez pe podea. Am să încerc să

rezolv neînţelegerea, vă rog, intraţi. Mă scu

zaţi, dar în casa noastră e cam mizerie.

Cei doi au făcut schimb de priviri, au încu-viinţat încet din cap, apoi bărbatul mi-a spus, pe un ton schimbat:

— Orice ne-aţi spune, noi suntem lămu riţi, dar am să vă povestesc totuşi ce s-a în tâmplat.

— Foarte bine. Intraţi, vă rog, şi faceţi-vă comozi.

— Nu putem zăbovi prea mult, a spus băr-batul si a dat să se dezbrace de mantou.

— Nu vă daţi jos haina, vă rog. E frig aici. Rămâneţi îmbrăcat, vă rog. Nu am aprins fo cul.

— Dacă asa doriţi, mă scuzaţi, dar am să rămân cu haina pe mine.

— Şi dumneata, doamnă, vă rog, nu vă daţi jos haina.

Cei doi au intrat în odaia de sase tatami a soţului meu, mai întâi bărbatul, apoi feme ia. Când au dat cu ochii de peisajul dezolant, li s-a tăiat răsuflarea: rogojinile de bambus de pe podea erau pe jumătate putrezite, hâr tia uşilor glisante era ruptă, zugrăveala de pe pereţi stătea să cadă, scheletul dulapului se vedea de după hârtia scorojită de pe uşi, iar într-un colt stăteau un birou si un raft de cărţi - vorba vine, căci era gol, fără nicio carte.

— Tatamiul e murdar, vă rog să vă aşezaţi pe astea, le-am spus, oferindu-le două per

mite cu marginile descusute, din care ieşea vatelina.

Am făcut din nou o plecăciune adâncă în faţa lor.

— încântată de cunoştinţă. Vă cer scuze pentru toate necazurile pricinuite de soţul

meu, pentru scena dezgustătoare pe care a făcut-o în noaptea asta. Are un temperament

straniu...

M-am oprit brusc şi am izbucnit în plâns.

— Scuzaţi-mi impoliteţea, doamnă, dar ce vârstă aveţi? m-a întrebat bărbatul.

Nu părea deranjat că stătea cu picioare le încrucişate pe pernuţa ruptă. Cu coatele

sprijinite pe genunchi, cu bărbia odihnin-du-i-se în podul palmei, s-a aplecat în faţă către mine.

— Eu?

— Da. Cred că soţul dumitale are în jur de 30 de ani, nu?

— Eu am... Sunt cu patru ani mai mică decât el.

— Adică aveţi 26 de ani. Nu pot să cred. Atât de tânără? Bine, dacă soţul dumitale are 30 şi sunteţi cu patru ani mai mică, e normal să aveţi 26 de ani, dar, chiar si asa, tot uimit sunt.

— Nici eu nu-mi revin din uimire, încă de când v-am văzut, a spus femeia, iţindu-şi capul de după spatele bărbatului. Sunt im presionată. O femeie de o frumuseţe atât de răvăşitoare e soţia lui 6tani-san, care se corn-portă de-o manieră...

— E bolnav. Da, e bolnav. Nu a fost mereu aşa, dar pe zi ce trece e tot mai rău...

Bărbatul a oftat adânc si a continuat:

— Doamnă Otani, uitaţi cum stă treaba.

Eu şi soţia mea avem o mică tavernă în apropiere de gara Nakano. Amândoi ne-am năs

cut în Joshu, unde ne mergea bine, dar, cum să vă spun, nouă ne place să ne bucurăm de viaţă şi, sătui să facem negustorie cu nişte ţă-rani zgârciţi şi meschini, acum 20 de ani, eu şi nevasta mea am venit la Tokyo. La început, am muncit într-un restaurant din Asakusa pentru un blid de mâncare şi acoperiş deasu-pra capului şi, după ce ne-am chinuit o vre me, din banii puşi deoparte am luat cu chirie, cred că în 1936, dacă-mi amintesc bine, o că suţă în apropiere de gara Nakano, unde stăm si azi, cu o odaie de sase tatami si cu alta în-gustă cu podea de lut, cam mizerabilă, dar în care am deschis o tavernă mică pentru o cli entelă modestă, care nu dă mai mult de un yen sau doi ca să se simtă bine o dată. Cu toate astea, eu şi soţia mea nu am cedat ispi tei de a trăi în lux şi am muncit din greu, iar asa am reuşit să ne facem un stoc consistent

de shochii1 şi gin. Mai târziu, când nu se mai găseau tării şi alte crâşme se închideau, am strâns din dinţi şi nu ne-am lăsat de negus-torie. Ba mai mult, unii dintre clienţii noştri fideli ne-au dat o mână de ajutor. Oameni de

1. Băutură distilată din orez, cartofi-dulci şi orz, mai tare decât sakeul.

arme cu grad înalt aveau obiceiul să vină la noi ca să se simtă bine. Când a izbucnit răz-boiul cu englezii şi americanii, când bombar-damentele erau tot mai violente, nu am fost nevoiţi să ne refugiem la ţară, căci nu avem copii, aşa că am hotărât să ne ţinem de ne-gustorie până când o să ne ardă prăvălia. Cum-necum, am rezistat până la sfârşitul răz-boiului, fără să-i devenim victime. Apoi am început să vindem băutură pe sub mână. în câteva cuvinte, ăştia suntem. S-ar putea ca scurta noastră poveste să vă fi lăsat impresia că nu am fost încercaţi de mari greutăţi, că am fost norocoşi, dar viata e un infern care, cum bine zice o vorbă, are mai mult rău de cât bine, si ăsta e adevărul: o fărâmă de feri-cire e însoţită întotdeauna de o nefericire mai

mare. Cel care din 365 de zile trăieşte o zi, ba nu, o jumătate de zi fără nicio grijă, acela e un om fericit. Soţul dumitale, Otani-san, a venit prima dată la noi la prăvălie în 1944, era primăvară, dacă nu mă înşel, în orice caz, cam pe când

războiul nu era complet pier dut, ba nu, ne apropiam de înfrângere, dar, ignorând realitatea sau, dacă vreţi, adevă rul, ne gândeam că în doi-trei ani o să găsim

o cale de reconciliere, mai mult sau mai puţin pe picior de egalitate. Dacă-mi amintesc bine, când a venit la noi prima oară, Otani-san era îmbrăcat într-un chimonou de bumbac bleu-marin cu picăţele, peste care avea un man tou, dar nu era singurul care se îmbrăca aşa, căci la vremea aceea şi la Tokyd erau puţini oameni care mergeau pe stradă în costumul de protecţie antiaeriană, de obicei ieşeau îm-brăcaţi în haine obişnuite, de zi cu zi, de aceea,

când l-am văzut în chimonou si mantou, nu

mi s-apărutodovadăde neglijenţă. Otani-san nu a venit singur. Mi-e jenă să vorbesc aşa de fată cu dumneata, dar n-am să ascund

nimic. O femeie trecută de prima tinereţe 1-a adus pe soţul dumitale la noi pe uşa din dos, discret. La vremea aceea, ţineam usa din dos

închisă în fiecare zi, dar fără să tragem zăvo-rul, si doar câţiva clienţi fideli se furişau pe

acolo, dar nu se aşezau la una din mesele din

odaia cu podea de lut, ci intrau în odaia de şase tatami din spate, unde se îmbătau pe în-tuneric, fără să ridice glasul, departe de alţi ochi curioşi. Ei bine, această femeie de vâr-stă mijlocie fusese până cu puţin timp în ur mă chelneriţă într-un bar din Shinjuku şi ne

aducea clienţi de calitate, care între timp ajun seseră să ne fie muşterii fideli. Cine se asea-

mană se adună, cum zice o vorbă. în orice caz, cam asta era relaţia noastră cu ea. Locuia în

apropiere de restaurantul nostru şi, cum ba rul din Shinjuku se închisese şi îşi pierduse locul de muncă, începuse să vină la noi cu bărbaţi pe care-i cunoştea, atât de des, încât rezerva noastră de băutură se împuţina, că, oricât de buni muşterii ai avea, când sunt

prea mulţi, nu doar că nu te mai încântă ne-gustoria, ci te mai şi pricopseşti cu o mulţime de necazuri. Cu toate astea, fiindcă în ultimii patru-cinci ani ne adusese mulţi clienţi care aruncau cu banii în stânga şi-n dreapta, din recunoştinţă, îi serveam fără să strâmbăm din

nas pe clienţii pe care ni-i prezenta această femeie trecută. De aceea, când Aki-chan, căci aşa o cheamă, 1-a adus pe soţul dumitale, 1-a băgat în prăvălie pe uşa din dos şi a intrat cu el în odaia de şase tatami din spate, nu ni s-a părut nimic suspect şi i-am servit cu shochu. în seara aceea, Otani-san a băut liniştit, a lăsat-o pe Aki-chan să achite, apoi au ieşitîm-preună, tot pe uşa din dos, dar, în mod ciu dat, nu am uitat niciodată tăcerea lui stranie

şi prezenţa lui foarte distinsă. Mă întreb: oa re când un demon intră pentru prima dată într-o casă, are o apariţie atât de melancoli că, discretă şi însingurată? Din seara aceea, am fost cu totul fermecaţi de el.

Zece zile mai târziu, a intrat din nou pe uşa din spate, de data asta singur, a scos brusc o bancnotă de 100 de yeni, o grămadă de bani la vremea aceea, ar fi vreo 2.000 sau 3.000 de yeni în ziua de azi sau chiar mai mult, mi-a pus-o hotărât în palmă şi, cu un surâs sfios, mi-a spus: „Vă rog să-i acceptaţi". Era deja ameţit, dar cred că stiti că nimeni nu tine la băutură mai mult ca soţul dumitale. Juri că-i beat, dar îşi ia brusc o mină gravă şi începe să vorbească coerent şi, oricât ar bea, nu 1- am văzut niciodată clătinându-se. Pe la 30 de ani, orice bărbat e înfierbântat si tine la bău-

tură, după 30 de ani e o raritate. în acea sea ră, cum vă spuneam, venise deja ameţit, dar tot a ras vreo zece pahare cu shochii, unul du pă altul. N-a scos un cuvânt, iar când eu şi nevastă-mea am încercat să intrăm în vorbă cu el, a surâs timid şi a dat întruna din cap, îngăimând „mm, mm". Brusc, s-a ridicat în picioare şi a întrebat cât e ceasul, iar când

i-am spus „să vă dau restul", mi-a răspuns „păstraţi-1". „Mă puneţi în încurcătură", i-am spus apăsat, iar el mi-a zis cu un surâs slab „Păstraţi-i pentru data viitoare, am să mai vin" şi a plecat. Doamnă Otani, a fost prima si ultima oară când a plătit consumaţia si de atunci ne duce cu vorba. Au trecut trei ani de când nu a mai dat un ban, în care ne-a băut toată tăria, aproape de unul singur. Spune şi dumneata, nu e scandalos ce a făcut?

Nu m-am putut abţine şi am izbucnit în râs. Nu ştiu de ce, dar toată povestea asta mi se părea teribil de amuzantă. Cu mâna la gu ră, m-am întors către femeie si am văzut-o chicotind, cu capul lăsat în jos. Şi soţul ei a început să râdă amar, mai mult împotriva voinţei lui.

— Nu, nu e nimic de râs, dar ce s-a întâm-plat e atât de uluitor, încât îmi vine şi mie să râd. Sincer să fiu, mai bine si-ar folosi inteli-genţa pentru alte scopuri, ar putea fi minis tru, şi-ar putea lua titlul de doctor, orice vrea el să facă. Şi se pare că nu doar eu şi nevas tă-mea am fost fermecaţi de el. Sunt mulţi care au rămas fără niciun ban din cauza lui şi care azi nu pot decât să plângă sub cerul

liber. Tot din cauza lui, Aki-chan a fost pără-sită de binefăcătorii ei, nu mai are nici bani, nici haine si, din câte am auzit, trăieşte ca o cerşetoare într-o odaie mizerabilă dintr-o magherniţă. E aceeaşi Aki-chan care odini oară se mândrea penibil de mult cu el. Mai întâi, ne-a spus că se trage dintr-o familie re numită. Era al doilea fiu si mezinul baronului Otani, membrul unei familii de lorzi feudali din Shikoku. A fost dezmoştenit de familie din cauza comportamentului rebel, dar, la moar tea tatălui, cei doi fraţi au împărţit averea. Apoi ne-a spus că e

foarte inteligent, un ade vărat geniu. Că la 21 de ani a scris o carte, una mai ceva decât a marelui geniu literar Ishikawa Takuboku, că după aceea a mai scris zece cărţi, fiind astfel cel mai mare poet al Japoniei, în ciuda tinereţii sale. Mai mult, e foarte şcolit, a terminat cu brio liceul, a stu diat la Universitatea Imperială din Tokyo, vorbeşte germana şi franceza, ce să mai, e un bărbat nemaipomenit. Când o ascultam pe Aki-chan, aveam senzaţia că vorbeşte des-pre un zeu şi partea cea mai amuzantă a po veştii e că nu totul era o minciună, fiindcă aflasem de la alţii că, într-adevăr, e mezinul

baronului Otani, că e un poet celebru, încât până şi nevastă-mea, care nu mai e tinerică, se entuziasma când îl vedea, luându-se par că la întrecere cu Aki-chan. Nu suportam să o aud spunând că educaţia îl deosebeşte de ceilalţi şi să o văd aşteptându-l nerăbdătoa re să vină la noi. în ziua de azi nu mai există picior de nobil, dar până la sfârşitul războiu lui vă pot spune că nimeni nu seducea feme ile ca odrasla aia dezmoştenită de aristocrat. E incredibil de ciudat cum îşi pierdeau toate minţile după el. Cred că în ziua de azi îi spu-nem comportament slugarnic. Mă scuzaţi, doamnă, că vorbesc asa de fată cu dumnea-ta, dar, drept să vă spun, eu, ca bărbat, nu văd nicio diferenţă între noi, ăştia de am cunos-cut suişurile si coborâsurile vieţii, si un mic nobil din Shikoku, care pe deasupra mai e şi mezinul familiei, de aceea nu văd de ce tre-buie să ne pierdem minţile din cauza unuia ca el într-un mod atât de mizerabil. Ei bine, cu toate astea, fără să vreau, începusem şi eu să am o slăbiciune pentru el şi, deşi îmi jura sem să nu-i mai dau să bea, oricât m-ar ruga, când venea la noi la o oră când mă aşteptam mai puţin, arătând de

parcă-l fugărea careva,

dar răsuflând uşurat că intrase în prăvălia noastră, mi se înmuia inima si scoteam o tă-rie. Chiar şi când se îmbăta, nu se prostea, nu făcea scandal şi, dacă şi-ar fi plătit consuma ţia, ar fi fost un client model. Nu l-am auzit niciodată lăudându-se cu vita sa nobilă sau fălindu-se cu prostia aia cum că ar fi un ge niu. Când Aki-chan şedea lângă Sensei şi în-cepea să-l ridice în slăvi, să-l laude cât e de nemaipomenit, îi curma vorba şi schimba su-biectul, spunând „vreau bani să-mi plătesc consumaţia", cuvinte cu care strica toată at-mosfera. Nu a plătit niciodată ce a băut la noi, uneori îi achita Aki-chan consumaţia, dar mai era o femeie, una despre care Aki-chan pă rea că nu ştie, ca să nu iasă cu scandal, iar această femeie avea aerul de femeie măritată; uneori venea cu Otani-san şi plătea pentru el mai mult decât era nevoie. Sunt negustor, iar în zilele în care nu plătea nimeni pentru el, nu puteam să-l las să bea gratis la nesfâr şit, oricât ar fi el de Otani sensei si de vită nobilă. Puţinii bani pe care îi primeam când plătea altcineva pentru el nu ne ajungeau şi când nu plătea nimeni era o mare pierdere pentru taverna noastră, dar când am auzit că

are o casă în Koganei, că are o soţie, ne-am gândit să venim aici şi să o convingem să-i plătească datoriile; aşa l-am întrebat într-o doară unde locuieşte, dar el, presimţind ce aveam de gând, ne-a răspuns că nu ne pri-veşte, că nu avem de ce să ne facem griji, că nu e bine să ne despărţim certaţi şi tot felul de lucruri care mai de care mai dezagreabile. Nu ne-am lăsat, căci trebuia să facem ceva ca să-i aflăm adresa, aşa că l-am urmărit de două sau trei ori, dar de fiecare dată reuşea să sca-pe de noi. Ploua cu bombe peste Tokyo şi la un moment dat ne-am trezit că Otani-san purta pe cap o cască de soldat. A luat o sticlă de coniac şi, cum stătea în picioare, a dat-o peste cap gâlgâind, apoi a dispărut la fel de furtunos cum venise, fără să se sinchisească să ne plătească. în sfârşit, războiul s-a ter minat şi am intrat din nou pe piaţa neagră a băuturilor, fără să ne mai ferim, ba chiar am pus o perdeluţă nouă în faţa restaurantului, şi, aşa modestă cum era taverna noastră, ne-am revenit. Ca să atragem mai mulţi cli enţi, am angajat o fată, dar demonul de Sen sei a apărut din nou, de data asta neînsoţit de o femeie, dar venea întotdeauna cu doi

sau trei reporteri de la ziare sau reviste şi spu-neau că, după destrămarea armatei ţării, era rândul poeţilor săraci şi al altora ca ei să fie iubiţi de societate. îl auzeam pe Otani sensei vorbind tot felul de ciudăţenii cu ziariştii, din care nu înţelegeam nimic, nume de ţări stră ine, cuvinte în engleză, filosofie, apoi se ridica brusc si ieşea, fără să se mai întoarcă. Nedu-meriţi, gazetarii întrebau „Unde a dispărut? Să plecăm şi noi" şi dădeau să iasă, dar eu îi opream: „Staţi puţin, Otani sensei fuge me reu aşa, plătiţi consumaţia". Unii dintre ei plăteau de bunăvoie, alţii însă se înfuriau şi strigau: „Să plătească Otani, salariul nostru e de 500 de yeni pe lună". Şi atunci îmi pier deam cumpătul şi le răspundeam: „Aveţi idee câţi bani îmi datorează Otani-san? Dacă re-uşiţi să-1 convingeţi să-mi înapoieze banii, vă dau jumătate din ei". Le-a căzut faţa şi mi-au spus: „N-am crezut că Otani e un ne norocit mizerabil, nu mai beau cu el, în sea ra asta nu vă putem da nici 100 de yeni, ne întoarcem mâine să vă plătim, aşa că fiţi bun şi păstraţi astea gaj". S-au ridicat şi au început să-şi dea în grabă mantourile de pe ei. Lu mea spune că ziariştii sunt nişte nenorociţi,

dar în comparaţie cu Otani-san, credeţi-mă, sunt sinceri si cumsecade, iar dacă el e fiul cel mic al unui baron, atunci gazetarii meri tă să fie moştenitorii unui duce. După război, Otani-san a început să bea şi mai mult. Avea faţa buhăită, făcea glume vulgare, cum nu-1 auzisem niciodată, iar uneori sărea la bătaie la ziariştii care mai veneau cu el, luându-se la hartă cu ei din te miri ce. Mai mult, a se-dus-o pe fata care lucra la noi şi care nici nu împlinise 20 de ani; am fost şocaţi, a fost mare necaz pe noi, dar cum faptul era deja consu mat şi nu puteam decât să adormim plân gând, fiind prea târziu ca să mai îndreptăm lucrurile, am convins-o să plece şi am tri mis-o discret înapoi la părinţii ei.

Otani-san nu a scos o vorbă, iar când l-am implorat să nu mai vină la noi niciodată, a început să îm proaşte ameninţări meschine: „dumneata, ca re vinzi pe sub mână, nu ai niciun drept să-i judeci pe alţii, ştiu tot ce faci", dar s-a reîn tors în seara următoare, calm, ca şi cum nu se întâmplase nimic. Poate că plăteam pen tru comerţul ilegal pe care-1 făceam de la în ceputul războiului, fiind nevoiţi să închidem ochii la tot ce făcea un monstru ca el. Dar cât

de urât s-a purtat cu noi în noaptea asta... Ce poet? Ce sensei? E un hoţ. Ne-a uşurat de 5.000 de yeni. Trebuie să ne plătim furnizo rii si în casă nu mai avem decât vreo 500 sau 1.000 de yeni, dar, sincer să fiu, trebuie să dăm în stânga şi-n dreapta tot ce câştigăm ca să ne aprovizionăm. Aveam 5.000 de yeni în ca să fiindcă se apropie sfârşitul anului şi mer gem la toţi clienţii fideli ca să ne recuperăm datoriile. Atât am reuşit să scoatem de la ei şi, dacă nu ne plătim în noaptea asta furni zorii, e posibil să-mi închid taverna chiar de la 1 ianuarie. Nevastă-mea a pus banii într-un sertar de la bufetul din coltul odăii de sase

tatami, lucru pe care 1- a văzut de la masa lui, căci s-a ridicat brusc în picioare, a intrat în odaie, a dat-o la o parte fără niciun cuvânt, a băgat mâna în sertar, a îndesat bancnotele în buzunarul mantoului şi, în timp ce eu mă uitam cu gura căscată la el, a ieşit în hol şi dus a fost. Am strigat la el să stea pe loc, apoi am luat-o la fugă pe urmele lui cu nevas-tă-mea, am strigat „Hoţul!", sperând să-1 prind cu ajutorul trecătorilor, dar m- am gân dit mai bine si mi-am zis în sinea mea: la urma

urmei, îl cunoaştem de mulţi ani pe Otani-san, nu putem să fim prea duri cu el, ne-o fi făcut el ce ne-a făcut, dar o să supravieţuim, fie ce-o fi; dar asta nu înseamnă că nu o să stăm cu ochii pe el şi, odată ce se liniştesc apele, o să discutăm cu el în tihnă, să ne înapoieze ba nii. Dar noi suntem nişte mici negustori amă râţi şi în noaptea asta, când mi-am făcut curaj cu nevastă-mea si am venit aici, ne-am ţinut

în frâu mânia şi l-am rugat politicos să ne înapoieze banii, iar el ce-a făcut? A scos cuţi tul si m-a ameninţat că mă taie! Scandalos!

Din nou, povestea mi s-a părut atât de amu-zantă, că am pufnit în râs, fără să vreau. Ro şie toată, femeia a râs şi ea puţin. Nu mă mai puteam opri din râs şi, deşi ştiam că nu e po liticos faţă de negustor, toată istoria asta era atât de comică, încât mi-au dat lacrimile si

m-am întrebat brusc dacă nu cumva e ca un vers dintr-un poem scris de soţul meu: „ma rele hohot de râs al amurgului unei epoci".

2

În orice caz, cum nu puteam rezolva situ-aţia cu hohote de râs, m-am gândit preţ de câteva clipe, apoi le-am spus celor doi:

—Am să găsesc o soluţie, vă rog să mai aş-teptaţi o zi înainte să mergeţi la poliţie. Mâi ne voi veni la taverna dumitale.

I-am întrebat unde mai exact în Nakano e taverna si am încheiat întâlnirea nocturnă

implorându-i să mă lase să rezolv eu totul, după care au plecat. M-am aşezat în mijlo cul odăii reci de şase tatami şi m-am gândit ce să fac, dar cum nu-mi venea nicio idee, m-am ridicat, mi-am scos haori-ul, m-am în tins pe saltea lângă copilaşul care dormea şi l-am mângâiat pe creştet, sperând ca, în ciu da scurgerii timpului, să nu se mai lumineze niciodată de ziuă.

Tata avea o tarabă cu oden1 în parcul Asa-kusa, pe malul lacului Hyotan. Mama a mu rit de tânără si locuiam cu tata într-o casă înşiruită sărăcăcioasă. Amândoi vindeam la

1. Fel de mâncare tradiţional, constând într-o supă cu tofu, cuburi din pastă de peşte, ouă fierte.

tarabă. Din când în când, bărbatul se oprea şi la taraba noastră şi am început să mă în tâlnesc cu el pe ascuns, dar, rămânând însăr cinată, după un şir de întâmplări complicate, am început să trăim împreună, deşi, fireşte, legal nu sunt soţia lui, iar cel mic e un copil crescut doar de mamă, căci bărbatul meu, când pleacă de acasă, lipseşte câte trei-pa-tru nopţi la rând şi uneori se întoarce şi du pă o lună. Nu ştiu unde pleacă şi ce face, dar când se întoarce acasă e beat criţă, livid, gâ-fâie, haa, haa, de parcă mai are puţin şi se sufocă, se uită la mine fără să scoată o vorbă şi lacrimile i se scurg pe obraji, apoi se ghe muieşte brusc pe salteaua mea, mă strânge tare în braţe şi-mi spune „Ah, nu mai rezist. Mi-e teamă. Mi-e teamă, mi-e teamă, aju-tă-mă!" si câte si mai câte. Uneori tremură violent şi, după ce adoarme, începe să deli reze şi să geamă. în dimineaţa următoare e aiurit de parcă i s-a scurs sufletul din el, apoi dispare din nou, pentru alte trei sau patru nopţi. Doi-trei amici vechi de la editură se îngrijesc de mine şi de copilaş şi îmi aduc bani din când în când; datorită lor nu murim de foame.

Am moţăit puţin, iar când am deschis brusc ochii, razele soarelui de dimineaţă se strecu-rau prin crăpăturile oblonului de la fereas tră. M-am ridicat, m-am îmbrăcat, l-am pus pe micuţ în cârcă în legato are şi am ieşit. Nu mai rezistam să stau în casa aia cufundată într-o tăcere apăsătoare.

Nu ştiam încotro să mă îndrept, dar picioa-rele m-au purtat către gară, de unde am cum-părat o acadea de la o tarabă şi i-am dat-o băieţelului. Nu ştiu ce mi-a venit să iau un bilet până la Kichijoji şi am urcat în tren. Ţi-nându-mă de breteaua legată de bară, am întors privirea într-o doară şi am văzut un afiş atârnând de tavanul vagonului, pe care era scris numele soţului meu. Era o reclamă pen-tru revista în care publicase un articol lung, intitulat Frangois

Villon. Uitându-mă la titlu si la numele soţului meu, am simţit, nu ştiu de ce, cum îmi ţâşnesc lacrimi dureroase. Privirea mi s-a înceţoşat si nu am mai văzut afişul.

Am coborât la Kichijoji şi m-am plimbat în parcul Inokashira, după mulţi ani. Cedrii din jurul lacului fuseseră tăiaţi, semn că în curând aveau să construiască ceva acolo. Era

un peisaj dezolant şi rece, cu totul diferit de cel de odinioară.

L-am dat jos din cârcă pe băieţel, l-am aşe-zat lângă mine pe o bancă şi i-am dat să mă-nânce un cartof-dulce luat de acasă.

— Vezi, micuţule, e frumos lacul, nu? Mai demult era plin cu crapi aurii şi roşii, dar acum nu a mai rămas niciunul. Trist, nu?

Nu ştiu la ce se gândea, dar râdea ciudat, cu gura plină de cartof-dulce. O fi copilul meu, dar cred că pe jumătate e debil.

Cum nu rezolvam nimic stând pe bancă, l-am pus din nou în cârcă şi m-am întors aga le către gara Kichijoji, traversând aleea cu ta-rabe, plină de lume, apoi, odată ajunsă la gară, am cumpărat un bilet până la Nakano şi, fără să mă gândesc ce voi face, am urcat în tren, care m-a înghiţit ca un vârtej demonic si înfricoşător. Am coborât la Nakano si am

ajuns în faţa micii taverne, urmând indicaţi ile primite cu o noapte în urmă.

Usa din fată era închisă, asa că am ocolit

şi am intrat pe uşa din spate. Femeia făcea curăţenie de una singură, căci bărbatul ei era plecat. Când privirile ni s-au întâlnit, am

început să turui minciuni de care nici nu-mi închipuiam că sunt în stare.

— Tanti, cred că vă pot înapoia banii di-seară, dacă nu, cel târziu mâine. în orice caz, mă voi descurca, aşa că staţi fără grijă.

— Ia te uită. O, vă mulţumesc, a răspuns femeia.

Părea că se bucură puţin, dar pe chip îi plu-tea o umbră neliniştită, semn că nu era con-vinsă de adevărul spuselor mele.

— Nu vă mint, tanti. Vă asigur că va veni cineva cu banii. Până apare, nu mă mişc de

aici, rămân ostatică. V-ati mai liniştit? Dar până atunci lăsaţi-mă să vă dau o mână de

ajutor.

L-am dat jos pe micuţ din cârcă, l-am lă sat să se joace singur în odaia de şase tatami şi m-am pus pe treabă. Copilul meu e obişnu it să se joace singur şi nu încurcă pe nimeni. Nu îi era teamă de necunoscuţi si râdea la fe-

meie, probabil fiindcă nu-1 duce mintea. Cât timp am fost plecată să iau alimentele raţio-nalizate pentru familia lor, tanti i-a dat să se joace cu conserve

americane goale. S-a jucat într-un colţ al odăii, făcând hărmălaie, bă tând în ele sau rostogolindu-le pe podea.

Pe la prânz, patronul s-a întors cu legume de la piaţă. De cum l-am văzut, am început să-i turui aceleaşi minciuni pe care i le spu-sesem si nevesti-sii.

—Adevărat? a întrebat cu ochii mari de ui-mire. Doamnă, până nu avem în mână banii, nu mai credem nimic, mi-a spus pe un ton surprinzător de calm şi de răbdător.

—Vă spun adevărul. Vă rog să aveţi încre-dere în mine şi să ne mai păsuiţi doar azi, înainte să mergeţi la poliţie. Până vin banii, vă dau o mână de ajutor la treburi.

— Nu am nimic împotrivă, dacă îmi recu-perez banii, a spus bărbatul, vorbind parcă pentru sine. Au mai rămas cinci-şase zile pâ nă la sfârşitul anului, nu?

— Da, tocmai de aceea... O, avem clienţi. Bine aţi venit! am spus surâzătoare unui grup de trei bărbaţi în salopetă care păreau mun-citori. Doamnă, daţi-mi un şorţ, vă rog, i-am spus în şoaptă femeii.

— O, ce femeie frumoasă aţi angajat. E ne-maipomenită, a spus unul dintre clienţi.

— Nu încercaţi să o ademeniţi, vă rog, a spus patronul pe un ton nu tocmai glumeţ. Ne costă o grămadă de bani.

— E un pursânge de un milion de dolari? a glumit altul, ca un bădăran.

— Femelele pursânge valorează jumătate cât masculii pursânge, nu m-am lăsat mai pre-jos şi am replicat la fel de murdar, punând sakeul la încălzit.

— Nu fi modestă. în Japonia de azi există egalitate între sexe, chiar şi pentru cai şi câini, a ridicat glasul cel mai tânăr dintre ei. Scumpo, m-am îndrăgostit de tine. La prima vedere. Stai puţin... Ai deja un copil?

— Nu, a răspuns femeia, ieşind din odaie cu cel mic în braţe. E al unor rude. în sfârşit avem si noi un moştenitor.

— Si ce-i lăsaţi în afară de bani? a tachi-nat-o altul.

— Amantlâcuri şi datorii, a răspuns pa-tronul cu voce joasă. Ce doriţi să serviţi? i-a întrebat schimbând tonul. Vă prepar o tocă-niţă cu peşte şi legume?

în acel moment, am înţeles ceva si, dând din cap doar pentru mine, i-am servit cu o sticlă de sake, nonşalant, ca si cum nu ştiam nimic.

Era Ajunul Crăciunului şi clienţii nu mai conteneau să treacă pragul tavernei. Nu

mâncasem nimic de dimineaţă, iar de supă rare mă durea stomacul, asa că am refuzat-o politicos pe femeie când m-a îndemnat să iau o gură de mâncare. Trebăluiam, plutind ca o pană printre mese. Poate că sunt arogantă, dar mi se

părea că în seara aceea atmosfera din tavernă era mult mai animată şi nu pu tini au fost cei care m-au întrebat cum mă cheamă si m-au strâns de mână.

însă nu ştiam ce aveam să trag de pe urma amabilităţii mele. Le zâmbeam, le răspun-deam la glumele deplasate cu glume şi mai murdare, alunecam de la un client la altul ca să le torn în pahare, până când am avut sen-zaţia că trupul mi se topeşte ca o îngheţată şi se scurge pe podea.

Se pare însă că în lumea asta se mai întâm-plă şi minuni.

Era trecut puţin de ora nouă când în taver-nă a intrat mai întâi un bărbat, cu un coif de hârtie pe cap ca de Moş Crăciun şi cu o mască neagră ca a lui Lupin1, care-i acoperea frun tea si ochii, urmat de o femeie slăbuţă, la vreo 34-35 de ani, frumoasă. Bărbatul s-a aşezat

1. Personaj din povestirile lui Maurice Leblanc.

la o masă din colţul sălii, cu spatele la mine. Mi-am dat seama numaidecât cine era: hoţul

de bărbatu-meu.

Nu mă observase, aşa că m-am prefăcut că nu-1 cunosc şi am continuat să glumesc cu clienţii. La un moment dat, femeia, care se-dea în faţa lui, m-a strigat:

— Domnişoară, vino puţin.

— Desigur, am răspuns, îndreptându-mă către masa lor. Bine ati venit. Doriţi să beţi

ceva?

Soţul meu mi-a aruncat o privire din spa-tele măştii şi a părut surprins să mă vadă, cum era de aşteptat. Mângâindu-1 delicat pe un umăr, i-am spus:

— Nu-mi urezi Crăciun fericit? Nu-mi zici nimic? Arăţi de parcă ai băut deja un sho1.

Femeia nu m-a băgat în seamă şi mi-a spus cu o mină gravă:

— Scuze, domnişoară, vreau să vorbesc cu patronul între patru ochi. Cheamă-1 la masa

noastră.

Am intrat în bucătărie, unde patronul pră-jea ceva.

1. Sticlă de aproximativ 1,8 litri.

— S-a întors Otani. Mergeţi să vorbiţi cu el, dar vă rog să nu-i spuneţi femeii nimic despre mine. Nu vreau să se simtă umilit.

— în sfârşit a venit.

Deşi se temea că-1 minţeam, patronul în-clina acum să creadă că eu îl chemasem pe soţul meu la tavernă.

— Vă rog, nu-i spuneţi nimic de mine, l-am rugat din nou.

— Dacă asta doriţi, asa am să fac, a răs-

puns simplu şi a intrat în salon.

A cercetat cu privirea clienţii, apoi a mers direcţia masa unde şedea soţul meu, a schim-

bat câteva vorbe cu femeia frumoasă, apoi au ieşit toţi trei din tavernă.

Gata, totul se rezolvase. Nu ştiu de ce, dar eram convinsă că asa era si, de bucurie, l-am

apucat strâns de încheietura mâinii pe un tâ năr ce nu părea să aibă 20 de ani, îmbrăcat într-un chimonou bleumarin.

— Beţi! Haideţi, beţi! Doar e Crăciunul!

O jumătate de oră mai târziu, ba nu, mai devreme, atât de repede că am rămas surprin-să, patronul s-a întors, s-a apropiat de mine şi mi-a spus:

— Doamnă, vă mulţumesc. Mi-a înapoiat banii.

— Adevărat? Slavă cerului. Pe toţi?

— Mm, mi-a dat doar ce a furat ieri, a răs-puns bărbatul cu un zâmbet ciudat.

— Si cât vă datorează de când nu v-a mai

plătit consumaţia? în mare... Adică suma minimă.

— Douăzeci de mii de yeni.

— Asta e tot?

— Pe puţin...

— Am să plătesc eu restul. Nene, vă rog, daţi-mi voie să muncesc de mâine aici. Vă rog. Am să muncesc ca să vă înapoiez banii.

— Doamnă, sunteţi mai ceva ca Okaru1!

Am izbucnit amândoi în râs.

1. Personaj dintr-o piesă de teatru kabuki care, din dragoste pentru soţul ei, îşi vinde trupul ca ghei-şă.

în seara aceea, era trecut de ora zece când am plecat de la taverna din Nakano şi m-am întors la casa noastră din Koganei, cu bă-ieţelul în cârcă. Cum mă aşteptam, bărbatul meu nu era acasă, dar nu m-am impacientat, poate fiindcă ştiam că aveam să-l revăd a do-ua zi la tavernă.

De ce nu mi-a trecut prin cap mai devre me un plan atât de bun? Am suferit enorm numai din cauza prostiei mele. Când vin deam la taraba tatei din Asakusa, eram tare pricepută să atrag clienţii şi sunt sigură că şi la taverna din Nakano am să mă descurc de minune. Adevărul e că în seara aceea am strâns 500 de yeni numai din bacşişuri.

Patronul tavernei mi-a povestit că în sea ra aceea soţul meu a înnoptat la casa unei cunoştinţe, apoi, în dimineaţa următoare, a mers la prima oră la barul pe care-l avea feme-ia aceea frumoasă în Kyobashi, unde a început să bea whisky şi să le împartă bani cu nemi-luita celor cinci fete care lucrează acolo, spu-nându-

le că sunt „cadourile lor de Crăciun". Pe la prânz, a chemat un taxi şi a plecat nu se ştie unde, apoi, după un răstimp, s-a întors

cu coiful pe cap şi cu masca pe faţă, dar şi cu un tort şi un curcan. A sunat în dreapta şi-n stânga, şi-a chemat toţi prietenii şi a dat o mare petrecere. Ştiind că se plânge mereu că nu are bani, Madame de la bar 1-a privit cu suspiciune, iar când 1-a întrebat discret de un-de are banii, soţul meu i- a povestit cele întâm plate cu o noapte în urmă. Această Madame îl cunoştea de multă vreme si, ca să evite un scandal cu poliţia, 1-a sfătuit prieteneşte să înapoieze banii furaţi. I-a dat chiar ea banii, apoi 1-a adus la taverna din Nakano.

— Cam asta s-a întâmplat în mare, dar tre-buie să vă spun, doamnă, că aţi fost foarte prevăzătoare. Dumneata ai apelat la ajuto rul prietenilor lui Otani-san?

Ascultându-1, mi-am dat seama că, în min-tea lui, eu ştiam de la bun început de unde avea să primească banii, dar că, precaută, ve-nisem la tavernă ca să-mi aştept bărbatul.

—O, nu, nici pomeneală, am răspuns zâm-bind.

De a doua zi, viata mea s-a schimbat corn-plet, devenind uşoară şi plină de veselie, cum nu fusese niciodată până atunci. Am mers imediat la coafor, mi- am făcut un permanent,

mi-am cumpărat tot felul de truse de ma chiaj, mi- am cusut chimonourile, iar patroa na mi-a dăruit două perechi de şosete albe cu un deget, astfel încât simţeam că toate griji le şi durerile dispăruseră pe veci din sufletul meu.

Mă trezesc dimineaţa, iau micul-dejun cu băieţelul, pregătesc un pacheţel, îl iau în câr că şi plec la muncă la taverna din Nakano. De sărbătorile de la începutul anului, tavernele gem de lume, aşa că Sacchan - numele meu la taverna Tsubakiya - de la Tsubakiya nu-şi vede capul de treabă în fiecare zi. O dată la două zile, soţul meu vine la tavernă să bea, îmi lasă mie să achit nota de plată şi dispare sau deseori vine seara târziu, mă caută din priviri şi mă întreabă calm „mergem acasă?". Dau din cap că da, îmi strâng lucrurile şi ne întoarcem împreună binedispuşi.

— De ce nu m-am gândit să fac aşa mai devreme? l-am întrebat într-o seară. Sunt atât de fericită.

— Pentru voi, femeile, nu există nici feri-cire, nici nefericire.

— Aşa să fie? Poate că ai dreptate, n-a tre-cut mult timp de când mă simt fericită. Dar pentru bărbaţi cum e?

— Pentru bărbaţi există doar nefericirea. Ne luptăm neîncetat cu teama.

— Nu înţeleg. în orice caz, vreau să trăiesc mereu ca acum. Patronul de la Tsubakiya şi soţia lui sunt atât de buni cu mine.

— Sunt idioţi, nişte ţărănoi. Flămânzi du-

pă bani. îmi dau să beau doar ca să facă bani pe spinarea mea.

— E normal, doar sunt negustori. Dar as ta nu e tot, nu? Te-ai încurcat cu nevasta pa tronului, nu?

— S-a întâmplat demult. S-a prins ăl bă trân?

—Sunt sigură. Odată 1- am auzit suspinând că se alege de pe urma ta doar cu amantlâ-curi si datorii.

— Poate că par un nesuferit, dar adevărul e că-mi doresc enorm să mor. De când am venit pe lume, mă gândesc doar la moarte. Vreau să mor, aşa o să fie mai bine pentru toţi. Nu

am nicio îndoială. Şi totuşi, nu pot să mor.

Există ceva, ca un Dumnezeu straniu si în-fricosător, care nu mă lasă să mor.

— Fiindcă trebuie să scrii.

— Nu are legătură cu scrisul. Nu înseam nă nimic. Nu există nici opere de geniu, nici

opere mizerabile. Dacă oamenii spun că un lucru e bun, atunci e bun, dacă spun că e rău, atunci e rău. La fel se întâmplă şi cu aerul. Odată îl inspirăm, apoi îl expirăm. Ştii ce e înfricoşător? Că în lumea asta există undeva

un Dumnezeu. Există, nu?

— Mm?

— Există, nu?

— Nu ştiu.

— întocmai.

Trecuseră zece sau poate douăzeci de zile de când lucram la Tsubakiya când mi-am dat seama că toţi clienţii care veneau acolo să bea

erau, fără excepţie, nişte păcătoşi şi că, în com-paraţie cu ei, soţul meu e blând şi bun. Iar acum sunt convinsă că nu doar clienţii taver-nei, ci şi toţi oamenii care merg pe stradă as cund, negreşit, un păcat întunecat. Odată, o femeie frumoasă şi elegantă, la vreo 50 de ani, a venit la uşa din spate a tavernei Tsubakiya ca să ne vândă sake şi a cerut 300 de yeni pe o sticlă de 1,8 litri. Era un preţ bun pentru ziua de azi, aşa că patroana mea 1-a cumpă rat pe loc, dar apoi am descoperit că era în doit cu apă. întâmplarea m-a pus pe gânduri şi mi-am spus că e cu neputinţă să trăieşti

fără de păcat într-o lume în care până şi o doamnă distinsă se simte nevoită să facă asa ceva. E ca atunci când jucăm cărţi: cum am putea crede că într-o lume imorală putem preschimba tot ce pierdem în câştig?

Dumnezeule, dacă exişti, arată-te! Către sfârşitul sărbătorilor de Anul Nou, am fost violată de un client.

în noaptea aceea ploua. Soţul meu nu ve-nise la tavernă, dar Yajima-san, unul dintre prietenii lui de la editură, care ne dădea une-ori bani ca să

supravieţuim, era la o masă cu un alt coleg, care părea de-o seamă cu el, la vreo 40 de ani. Beau si vorbeau cu voce tare, întrebând pe jumătate în glumă dacă e bine sau rău că femeia lui Otani munceşte într-un asemenea loc.

— Si unde e acum doamna? l-am întrebat

zâmbitoare.

— Nu ştiu unde e, a răspuns Yajima-san, dar ştiu sigur că e mult mai frumoasă şi mai distinsă decât Sacchan de la Tsubakiya.

— Mă faceţi să fiu geloasă. Mi-ar plăcea să fiu femeia lui Otani chiar şi pentru o noapte, dacă e asa cum îl descrii dumneata, fiindcă nu-mi displac oamenii înşelători ca el.

- Ce-ţi spuneam? Aşa sunt femeile, a răs-puns Yajima-san cu o grimasă şi a întors ca pul către colegul său.

Pe atunci, gazetarii care îi ţineau compa nie soţului meu îmi spuneau „femeia poetu lui", iar eu ştiam că veneau la tavernă doar ca să mă tachineze; glumele lor aveau suc ces şi-1 binedispuneau pe patron.

în seara aceea, după o discuţie despre cum să cumpere hârtie de pe piaţa neagră, Yajima-san şi amicul lui au plecat după ora zece. Vă zând că plouă si că soţul meu nu mai vine si cum în tavernă mai rămăsese doar un client, începusem să mă pregătesc de plecare. L-am luat în cârcă pe fiul meu, care dormea în-tr-un colţ al odăii din spate.

— Tanti, vă iau şi-n seara asta cu împru mut o umbrelă, i-am spus în şoaptă patroanei.

— Am si eu umbrelă. Vă conduc eu acasă, a spus ultimul client, ridicându-se de pe sca un, cu o mină gravă.

Avea în jur de 25-26 de ani, era scund şi slab şi părea a fi muncitor în uzină. Era pen tru prima oară la taverna noastră.

— Sunteţi amabil, dar mă întorc singură de obicei.

— O, nu, locuiţi departe. Ştiu unde staţi.

Şi eu locuiesc în apropiere de Koganei. Vă conduc. Tanti, nota de plată, vă rog.

Băuse doar trei pahare şi nu părea foarte ameţit.

Am urcat în tren, am coborât la Koganei, apoi am mers umăr la umăr sub umbrela lui pe aleile întunecate. Abia dacă deschisese gu ra tot drumul, dar brusc a început să fie mai vorbăreţ.

— Vă cunosc. Sunt un mare admirator al poemelor lui Otani sensei. Şi eu scriu poezii.

As vrea să i le arăt într-o bună zi, dar mă in-timidează prezenţa lui.

Ajunseserăm în faţa casei.

— Mulţumesc că m-ati condus. Ne mai vedem la tavernă.

—Desigur. Seară bună, a spus tânărul, con-tinuându-şi drumul prin ploaie.

La miezul nopţii, m-am trezit în zgomo tul porţii deschise, dar, crezând că e soţul meu, beat criţă, am rămas în aşternuturi, fă ră să spun nimic.

— Mă scuzaţi. Otani-san, mă scuzaţi, s-a auzit un glas de bărbat.

M-am ridicat, am aprins lumina şi am ie şit în hol: era tânărul de mai devreme, care se clătina, abia ţinându-se pe picioare.

—Vă cer scuze pentru deranj, doamnă. Du-pă ce ne-am despărţit, m-am oprit la o tavernă si am mai băut o tărie, dar, stiti, adevărul e că locuiesc în Tachikawa şi am pierdut ulti mul tren când am ajuns la gară. Vă rog, doam nă, lăsaţi-mă să înnoptez aici. N-am nevoie de aşternuturi, nu-mi trebuie nimic. Pot să dorm şi pe pragul din hol. Lăsaţi-mă să dorm aici şi mâine-dimineaţă plec cu primul tren. Toarnă cu găleata şi mă ud până la piele pâ nă ajung la o pensiune. Vă implor.

— Soţul meu nu este acasă, dar dacă nu vă deranjează să vă întindeti pe prag, puteţi înnopta aici, am răspuns şi m-am întors cu două pernuţe rupte.

— Vă mulţumesc. Ah, sunt beat, a bâiguit în şoaptă, apoi s-a întins pe prag şi, până să ajung în odaia mea, sforăia deja.

Când ziua se îngâna cu noaptea, s-a nă-pustit peste mine şi m-a violat, fără să am putere să mă împotrivesc.

Dimineaţă, l-am luat pe micuţ în cârcă şi am pornit spre taverna din Nakano, ca şi cum

nimic nu s-ar fi întâmplat. La o masă din sa lă şedea soţul meu. Era singur, citea un ziar şi avea în faţă un pahar cu sake. Mi se părea că razele soarelui de dimineaţă cădeau atât de frumos pe pahar...

— Nu e nimeni?

Soţul meu a întors capul către mine.

— Se pare că nu. Patronul nu s-a întors încă de la aprovizionare, iar nevastă-sa era în bucătărie adineauri. Nu e acolo?

— Aseară n-ai venit aici, nu?

— Ba da. Doar ştii că nu pot să adorm da că nu văd chipul lui Sacchan de la Tsuba-kiya. Când am ajuns aici, era trecut de zece şi mi-au spus că tocmai plecaseşi.

— Si?

— Şi am înnoptat aici. Ploua cu găleata.

— Mă gândesc că ar fi bine să dorm şi eu la tavernă.

— Nu-i o idee rea.

—Aşa am să fac. Nu putem sta cu chirie la nesfârşit în casa aia.

Nu a spus nimic şi a băgat capul la loc în ziar.

— Ia te uită, iar au scris de rău despre mine. Cică sunt un fals aristocrat cu principii

epicuriene. Ăla care a scris aşa ceva n-a ni-merit-o deloc. Mai curând aş spune că sunt un epicurian ce se teme de Dumnezeu. Uite, Sacchan, citeşte aici. Au scris despre mine că sunt inuman. Greşit. îţi spun abia acum că la sfârşitul anului trecut am furat de aici 5.000

de yeni ca să petrec cu tine şi cu cel mic cel mai frumos An Nou din câte am avut vreo dată. O asemenea faptă dovedeşte că nu sunt inuman, nu?

Cuvintele lui nu m-au binedispus neapă rat şi i-am răspuns:

— Nu contează că suntem inumani. Im-portant e să rămânem în viaţă.

Publicată în revista Tenbo, martie 1947

Aşteptare

În fiecare zi merg la gara mică a căilor fe-rate naţionale ca să aştept pe cineva. Pe cine-va, un necunoscut. Fac cumpărături la piaţă, iar la întoarcere negreşit mă opresc la gară, mă aşez pe o bancă rece, pun coşul cu cum-părături pe genunchi şi mă uit absentă la turnichete. Ori de câte ori soseşte o garnitură de vagoane pe peron, o mulţime de oameni ţâşnesc pe uşi, vin disperaţi către turniche te, păşind zgomotos. Fiecare îşi duce cu sine chipul mânios, unii scot abonamentele, alţii biletele, apoi, cu aceiaşi paşi iuţi, înaintează

fără să privească în jurul lor, trec prin faţa băncii mele, ies în piaţeta din faţa gării, apoi se împrăştie în toate direcţiile, fiecare pe dru-mul său. Doar eu rămân pe bancă, pierdută. Ia uite, cineva intră în vorbă cu mine si râde. Vai, mi-e frică! Ce mă fac? Inima îmi bate cu putere. Doar ce mă gândesc, şi simt cum pe şira spinării îmi curg broboane reci, sunt în-grozită, mă sufoc. Cu toate astea, eu aştept pe cineva. Dar oare pe cine aştept în fiecare zi şezând aici? Ce fel de om? Cine ştie, poate că nu aştept o fiinţă umană. Mie nu-mi plac oamenii. Ba nu, mi-e teamă de ei. Când mă întâlnesc cu cineva şi schimbăm vorbe pe care n-am chef să le rostesc, cum ar fi „ce mai faceţi?" sau „s-a făcut frig", îndrăznesc să spun cu necuviinţă că simt că pe lumea asta nu există minciună mai oribilă decât eu însămi si vreau să mor. Cel din fata mea ezi-tă, fără să ştie de ce, si încearcă să vorbească politicos ca să nu mă jignească, iar cuvintele lui dau viaţă sentimentelor sale ipocrite şi afectate. Ascultându-i vorbele, găsesc pate tică reţinerea sa ieftină si lumea devine din ce în ce mai insuportabilă. Mă întreb dacă oamenii din lumea asta sunt nişte creaturi

care trăiesc salutându-se unele pe altele, ri gid şi formal, cu reţinere, extenuându-se re ciproc. Eu una detest să întâlnesc oameni. De aceea, cu excepţia cazurilor în care e ab solut necesar, nu am fost niciodată în vizită la prieteni din proprie iniţiativă. Eu mă simt cel mai bine acasă, cu mama, când cos fără să scot niciun cuvânt. Şi totuşi, după ce a izbuc-nit războiul şi situaţia a început să se înrău-tăţească teribil în jurul nostru, am început să mă simt foarte vinovată că stau acasă ziua în-treagă fără să fac nimic. Sunt agitată. Nu-mi

găsesc liniştea. Vreau să muncesc cât pot de mult, să fiu de folos. Mi-am pierdut încrede-rea în viaţa pe care am dus-o până acum.

Simt că nu pot să stau încremenită în ca să, dar, odată ieşită afară, îmi dau seama că nu am unde să merg. Aşa că fac cumpărături şi, în drum spre casă, mă opresc la gară, mă aşez pe o bancă rece şi privesc în gol. Spe ranţa - şi dacă vine cineva? -, groaza - şi dacă apare, aoleu, ce mă fac? -, pregătirea sufle tească cu iz de resemnare - dacă apare care va, asta e -, generozitatea - am să-i ofer viaţa mea -, fatalismul - destinul meu se va hotărî în acel moment -, ei bine, astea şi alte fantezii

ruşinoase mi se încâlcesc într-un mod ciu-dat în minte, inima mi-e copleşită de emoţii si simt că mă sufoc. Mă încearcă o senzaţie

stranie, de nu mai ştiu dacă trăiesc sau dacă sunt moartă, e o senzaţie imposibil de în ţeles, ca si cum as visa în plină zi. Mulţimea de oameni ce intră şi ies din gară pare mică şi îndepărtată, ca şi cum aş privi-o prin ca pătul greşit al unui telescop, iar forfota lumii se transformă într-o linişte perfectă, grea, apăsătoare. Ah, ce naiba aştept aici şi acum? Nu cumva sunt o femeie exagerat de frivolă? Poate că „războiul a început, nu-mi găsesc liniştea, vreau să muncesc ca să fiu de folos" e doar o minciună, când eu, de fapt, încro pesc pretexte care sună pompos, ca să vânez şansa de a-mi îndeplini fanteziile intempes tive. Iată-mă aici, stând cu o expresie pierdu tă, în timp ce în inima mea pâlpâie un plan obraznic.

Pe cine naiba aştept? Un ceva ce nu are o formă bine definită. Un ceva vag, nedesluşit. Cu toate astea, aştept. De când a izbucnit răz-boiul, în fiecare zi, absolut în fiecare zi, după cumpărături, în drum spre casă, mă opresc la gară, mă aşez pe banca asta rece şi aştept.

Ia te uită, cineva îmi zâmbeşte. Vai, sunt îngro-zită. Aoleu, ce mă fac? Nu pe tine te aştept. Şi atunci, pe cine naiba aştept? Pe soţul meu. Nu. Pe iubitul meu. Greşit. Pe prietenul meu. Asta-i bună! Bani. Ei, nici chiar aşa! Spiritul cuiva trecut la cele veşnice. Gata, ajunge!

E ceva mai calm, mai luminos, ceva splen-did, minunat. Nu ştiu cum să explic. De pil dă, e ceva aidoma primăverii. A, nu, nu-i nici asta. Frunze verzi. Luna mai. Pârâiaş cu apă limpede, curgând printre lanurile de grâu. Nu, nu. Ah, şi totuşi eu aştept. Aştept, cu ini ma zbătându-mi-se în piept. Oamenii trec în grupuri prin faţa ochilor mei. Nu-i nici una, nici alta. Strâng coşul cu cumpărături şi aş tept, încordată, concentrată, tremurând. Te rog, nu mă uita. Te implor să nu râzi de o fa tă de 20 de ani, care zi de zi merge în zadar la gară la întâlnire, aşteaptă, apoi pleacă aca să. Te rog să-ţi aminteşti de mine. Dinadins nu am să-ţi spun numele gării mici. Fiindcă, chiar dacă nu am să-ţi divulg în ce gară sunt, cândva mă vei zări în mulţime, aşteptând.

Publicată în revista Josei, 30 iunie 1942

Greierele

Mă despart de tine. Nu ai făcut decât să mă minţi. S-ar putea să am şi eu defecte, însă eu una nu ştiu care sunt şi cu ce am greşit. Am deja 24 de ani. Şi dacă-mi spune cineva la vârsta asta că am defecte, că nu sunt bună la nimic, nu mă mai pot îndrepta. Dacă aş muri şi aş învia ca Hristos, probabil că m-aş schim ba. Să-mi pun capăt zilelor cu mâna mea mi se pare cel mai mare păcat dintre toate, aşa că să trăiesc despărţită de tine este calea cea mai corectă pentru mine; prin urmare, pen tru o vreme mă voi strădui să-mi duc viata

aşa cum cred eu că e mai bine pentru mine. Mi-e frică de tine. Fără îndoială, în lumea asta, felul în care trăieşti tu e corect, dar nu şi pentru mine. Cinci ani au trecut de când am venit la tine şi suntem împreună. A fost o căsătorie aranjată, în primăvara anului în ca re aveam 19 ani, iar la scurt timp după aceea am venit la tine cu ce aveam pe mine.

Ţi-o spun abia acum, dar să ştii că mama şi tata s-au împotrivit cu înverşunare căsă toriei noastre. Fratele meu mai mic, care abia intrase la facultate, a fost foarte depri mat şi m-a întrebat: „Surioară, eşti sigură că asta vrei să faci?". Am tăcut până azi, fiindcă am crezut că nu o să-ţi pice bine, dar acum îţi spun că, la vremea aceea, primisem două cereri în căsătorie. Memoria a început să mă lase deja, dar, din câte am înţeles, unul din tre ei abia absolvise dreptul la Universitatea Imperială şi, deşi era tânăr, năzuia să ajungă diplomat. I-am văzut fotografia. Avea un chip senin, părea o fire optimistă. Mi 1- a recoman dat sora mea cea mai mare, din Ikebukuro. Al doilea bărbat lucra la firma tatei, se apro-pia de 30 de ani şi era inginer. S-a întâmplat în urmă cu cinci ani si nu-mi amintesc totul

foarte bine, dar ştiu din auzite că era întâiul născut într-o familie mare, că era responsa bil şi cu capul pe umeri. Cum tata avea o slă biciune pentru inginer, şi el, şi maică-mea şi-1 doreau tare mult de ginere. Nu i-am vă zut fotografia. E un detaliu neimportant şi m-ar durea sufletul să râzi de mine, dar ti-am spus clar că scriu doar ce-mi aduc aminte.

Nu ţi-am scris despre cererile în căsătorie ca să te indispun. Nu asta e intenţia mea. Te rog să mă crezi. Sunt într-o mare încurcătu ră. Nu am nici cel mai mic gând să scriu prostii, cum că ar fi fost mai bine dacă m-aş fi măritat cu altcineva sau dacă te-as fi înșe-

lat. Mă gândesc doar la tine. La nimeni altci neva. Dacă râzi, aşa cum faci mereu, mă pui în încurcătură. Fiindcă eu vorbesc serios. As-cultă-mă până la capăt. Nici atunci nu am avut niciun gând să mă mărit cu altcineva în afară de tine - si nici acum nu am.

E un lucru clar pentru mine. încă de când eram copilă, mi-am urât şovăiala şi lentoarea mai mult decât orice. Tata, mama si soră-mea mi-au spus ba una, ba alta, dar au căzut de acord că ar trebui să încerc să merg la o întâl nire aranjată. Cum pentru mine o întâlnire

aranjată şi o nuntă sunt acelaşi lucru, nu am putut să le dau răspunsul pe loc. Nu voiam să mă mărit cu niciunul dintre ei, nici în rup tul capului. Aşa nişte bărbaţi fără cusur vor găsi o femeie mai bună decât mine, nu una, ci mai multe - aşa mi-au spus toţi şi eu m-am descurajat. Mi-am spus, visătoare şi într-o doară, că în lumea asta trebuie să fie cineva care să mă vrea numai pe mine, să ia de ne-vastă o femeie fără merite (vei izbucni în râs de îndată ce vei citi asta şi altele).

Exact acela a fost momentul în care am aflat de tine. A fost o discuţie deplasată, care le-a displăcut tatei şi mamei de la bun înce put. Domnul Tajima, anticarul, a venit la fir ma tatei ca să-i vândă un tablou, au vorbit şi despre căsătorie şi, după îndelungi discuţii, i-a spus tatei că bărbatul care crease acel ta blou avea să ajungă un pictor de seamă.

„Cum e, nu credeţi că ar fi un soţ bun?" Tata s-a făcut că nu-1 aude, dar, în orice caz, i-a cumpărat tabloul şi 1-a atârnat pe pere tele salonului de primire. Două, trei zile mai târziu, domnul Tajima a venit din nou la tata şi i-a spus că cererea în căsătorie era seri oasă. Agasant, insistent.

Tata si mama au fost socati: dacă asa era peţitorul, domnul Tajima, aşa trebuia să fie şi bărbatul care îi ceruse domnului Tajima să-i găsească o soţie. Mai târziu, când te-am întrebat, nu ştiai nimic, si atunci am înţeles

că totul se datorase intervenţiei domnului Tajima. îi datorezi multe domnului Tajima. Şi succesul pe care îl ai acum i se datorează tot dumnealui. Te-a ajutat dezinteresat. Fi indcă are încredere în talentul tău. Nu ai voie să uiţi ajutorul său niciodată. Când am auzit propunerea nesăbuită a domnului Tajima, am fost puţin uimită, dar mi-am dorit brusc să te întâlnesc. Nu ştiu de ce, dar eram foarte fericită. într-o zi, m-am furişat în biroul ta-tei de la firmă, ca să văd tabloul pictat de ti ne. Ţi-am povestit ce s-a întâmplat atunci? Sub pretextul că aveam ceva de rezolvat, am intrat în salonul de primire şi am privit cu atenţie tabloul tău. în ziua aceea era foarte frig. Tremurând de frig în salonul mare şi ne-încălzit, am privit îndelung tabloul tău. Ai pic tat o grădină mică, cu o verandă luminoasă, în verandă nu era nimeni, dar era o pernuţă mică, de culoare albă. Era un tablou în trei culori: albastru, galben şi alb. Privindu-1, am

început să tremur şi mai mult, abia mă mai ţineam pe picioare. Şi am simţit că numai eu puteam înţelege acel tablou. Nu râde, fiind că vorbesc foarte serios. După ce am văzut tabloul tău, două sau trei zile, nu m-am pu tut opri din tremurat. Tremuram şi seara, şi la prânz. Şi mi-am spus că trebuie să fiu soţia ta, orice-ar fi.

Eram ruşinată de îndrăzneala mea vulgară, care îmi făcea trupul să ardă, dar am rugat-o pe mama să mă lase să te cunosc. Maică-mea m-a privit dezgustată. Mă aşteptam să reac-ţioneze asa, dar nu am renunţat si i-am dat

răspunsul direct domnului Tajima.

„Minunat!", a strigat domnul Tajima atât de tare, că am sărit ca arsă de pe scaun, m-am dezechilibrat si am căzut, dar nici el si nici eu nu am râs.

Din acest punct, ar trebui să ştii şi tu ce s-a întâmplat. Pe zi ce trecea, familia mea avea o părere tot mai proastă despre tine. Tata şi ma-ma m-au certat îngrozitor, spunându-mi tot felul de lucruri despre tine, pe care nu ştiu de unde le aflaseră: că ai plecat din satul natal din Marea interioară Seto, fără să le spui ni mic părinţilor, şi ai fugit la Tokyo, că ai rupt

orice legătură cu părinţii şi cu rudele tale, că bei, că nu ai expus niciodată un tablou, că se pare că eşti de stânga, că e suspect că ai pu tut absolvi facultatea de arte si multe altele.

Cu toate astea, prin mijlocirea călduroasă a domnului Tajima, am reuşit să stabilim o în-tâlnire aranjată pentru căsătorie. Am mers cu mama la etajul magazinului general Sembi-kiya. Arătai aşa cum mi te imaginasem. Am fost impresionată de manşetele impecabile ale cămăşii tale albe. Când am ridicat ceaşca cu ceai negru, cu tot cu farfuriuţă, tremuram atât de rău, că am pus linguriţa pe farfuriuţă cu un zdrăngănit enervant- mă aflam într-o situaţie îngrozitor de jenantă. întoarse acasă, maică-mea a început să te vorbească şi mai de rău ca înainte. Mi-a spus că ai fost deplo rabil: ai tras întruna din ţigară, nu ai fost în stare să porţi o discuţie decentă cu ea. Mi-a zis de mai multe ori că nu eşti un bărbat chi-

peş. Că nu ai un viitor promiţător.

Cu toate astea, eu hotărâsem să vin la ti ne, în cele din urmă am câştigat.

M-am sfătuit cu domnul Tajima şi am ve nit la casa ta aproape cu ce aveam pe mine. în cei doi ani cât am locuit în apartamentul din Yodobashi, am fost în al nouălea cer. în fiecare zi făceam multe planuri pentru ziua următoare. Nu erai interesat nici să faci o ex-poziţie cu tablourile tale, nici să ajungi un pictor de renume. Nu făceai decât să pictezi după placul inimii tale. Cu cât eram mai să-raci, cu atât eu eram, în mod ciudat, mai feri-cită, iar amanetul şi prăvăliile cu cărţi la mâna a doua îmi trezeau nostalgii, de parcă aş fi tân-jit după amintirile vagi despre un sat natal. Când rămâneam fără niciun ban, făceam tot ce puteam şi merita efortul. Omul se bu cură mai mult de mâncare când nu are bani, nu? Ti-aduci aminte cum inventam tot felul

de mâncăruri bune, una după alta?

Dar fericirea n- a ţinut mult. Când omul ere-de că poate cumpăra orice îşi doreşte, imagi naţia începe să-i sece. Pentru mine, să merg la piaţă nu înseamnă

nimic. Nu fac decât să cumpăr ce cumpără şi alte femei mai în vâr-stă şi să mă întorc acasă, atât. De când ai ajuns peste noapte faimos şi ai vândut aparta mentul din Yodobashi si ne-am mutat în ca-sa din Mitaka, nu mai e nimic la fel de plăcut cum era odinioară. Iar eu mi-am pierdut din îndemânare.

Dintr-odată ai început să fii mai vorbăreţ şi să ai mai multă grijă de mine, dar eu mă simţeam ca o pisică pe care o îngrijeai şi asta mă deranja. Nu am crezut niciodată că vei ajunge să ai succes, să nu mai depinzi de al ţii. Mereu am crezut că vei muri sărac, că vei picta numai ce-ţi place, că vei sta nepăsător şi demn, cu capul sus în faţa tuturor, chiar dacă lumea râde de tine, că vei trăi modest toată viaţa ca alţi oameni simpli, fără să te murdăreşti de mizeria lumii, răsfătându-te

din când în când cu băutura preferată.

Am fost o proastă. Dar şi atunci, şi acum, am crezut si cred că în lumea asta trebuie să existe măcar un om atât de frumos. Nimeni nu vede coroana de lauri de pe fruntea ace lui om frumos şi poate că trec drept o idioa-tă. Mi-am spus că, daca nimeni nu vrea să-ţi fie soaţă, atunci vin eu la tine, ca să te slujesc toată viaţa.

Pentru mine, tu si numai tu ai fost ca un înger. Numai eu ştiam asta. Dar... Dintr-oda-tă ai ajuns celebru. Nu ştiu de ce, dar mă simt îngrozitor de ruşinată să spun asta. Nu mi- am dorit să ai succes. în fiecare seară îi multu-

meam lui Dumnezeu că tablourile tale, de o

tristeţe misterioasă, inexplicabilă, erau în-drăgite de tot mai mulţi oameni pe zi ce tre cea. Plângeam de fericire. Doi ani, cât ai stat în apartamentul din Yodobashi, ai pictat du pă placul inimii verandele caselor care-ţi erau dragi, cartierul Shinjuku noaptea. Atunci când rămâneam fără niciun ban, domnul Tajima venea la noi şi ne lăsa câţiva bani pentru do uă, trei tablouri. Când îl vedeai ieşind pe uşă cu tablourile tale, erai foarte trist - nu te in teresau deloc banii. Ori de câte ori venea pe la noi, domnul Tajima mă chema încet pe co ridor, mă saluta respectuos, cu o mină seri oasă, făcea o plecăciune şi îmi punea un plic alb în brâul chimonoului. întotdeauna făceai o faţă de parcă nu-ţi păsa, iar eu nu eram vulgară să mă uit imediat în plic. Era ca şi cum plicul acela nu exista pentru mine şi nicio dată nu ţi-am spus câţi bani erau în plic, fi indcă nu voiam să te murdăresc cu astfel de lucruri. Niciodată nu te-am implorat să de vii un pictor celebru fiindcă îmi doream bani. Eram convinsă că un om ca tine, care nu ştie cum să vorbească, impulsiv (iartă-mă), nu are cum să ajungă bogat şi celebru. Dar ai ju cat teatru. De ce? De ce?

Din ziua în care domnul Tajima a venit să discute cu tine despre o expoziţie personală pe care voia să ţi-o organizeze, ai început brusc să te dichiseşti. Mai întâi ai început să mergi la stomatolog. Aveai multe carii şi când râdeai arătai ca un moşneag, dar ţie nu-ţi păsa. Când ţi-am spus că ar fi bine să te con sulte un

stomatolog, ai început să faci tot fe lul de glume: că o să-ti cadă toţi dinţii si o să-ţi pui proteză, că dacă îţi pui numai dinţi din aur o să strălucească la soare si toate fe-meile o să se îndrăgostească de tine. Tu, care niciodată nu ai avut grijă de dantura ta, ai re uşit să-ţi faci timp să mergi la dentist şi să te întorci acasă cu unu sau doi dinţi de aur strălucitori. Când te-am rugat să râzi ca să-ţi văd dinţii, te-ai înroşit, ţi-am văzut roşeaţa prin ţepii bărbii aspre, şi mi-ai explicat suspect de sfios că te-a bătut la cap domnul Tajima să mergi la stomatolog. Expoziţia ta personală s-a deschis în toamna celui de-al doilea an de când locuiam în Yodobashi. M-am bucurat. Si totuşi, ce motiv aveam să fiu nefericită, când atât de mulţi oameni îti iubeau tablou-rile? Probabil presimţeam ce avea să urme ze, în ziare se publicau recenzii laudative

despre tine, toate tablourile expuse se vin deau până la ultimul, primeai scrisori de la maeştri de renume - totul mergea atât de bine, încât eu eram îngrozită. Şi tu, şi dom nul Tajima aţi insistat să vin la salonul de ex poziţie, însă eu m-am închis în cameră şi, tremurând din toate încheieturile, nu am fă cut decât să împletesc. îmi venea să plâng doar ce-mi imaginam o mulţime de oameni privind admirativ tablourile tale, înşirate pe pereţi, douăzeci sau treizeci. Şi mi-am spus că succesul obţinut atât de repede preves tea, fără doar şi poate, că avea să urmeze ce va rău. în fiecare seară îi ceream iertare lui Dumnezeu. îl imploram să ne dea mici bine cuvântări, să nu te îmbolnăveşti, să nu ti se întâmple nimic rău, să te apere. în fiecare noapte, domnul Tajima te invita să mergi în vizită la casele mai multor maeştri. Te întor-ceai în dimineaţa următoare si, deşi nu te în-trebam nimic, îmi povesteai în amănunt ce făcuseşi cu o noapte în urmă: „Ce impresie ţi-a lăsat cutare maestru?". „E prost şi trăn căneşte întruna" -îmi povesteai numai pros tii. Nu te auzisem niciodată vorbind de rău pe cineva în cei doi ani de când trăiam cu tine.

Când te întrebam despre ceilalţi pictori, aveai o atitudine atotştiutoare, nepăsătoare, toţi îţi erau indiferenţi. Când îmi vorbeai asa, încer-cam să mă conving că nu făcuseşi nicio ne cuviinţă în noaptea precedentă. Chiar dacă nu veneai cu tot felul de scuze penibile, ar fi fost mai bine să-mi povesteşti sincer, fiindcă nu crescusem fără să ştiu nimic din lucrurile

omeneşti. Chiar de ar fi să sufăr o zi întrea-gă, îmi revin. Fiindcă, la urma urmei, sunt nevasta ta pentru tot restul vieţii. Eu nu am încredere deplină în bărbaţi, dar nici nu îi suspectez nebuneşte că ar călca strâmb. Nu-mi fac griji câtuşi de puţin pentru asta şi pot trece peste aşa ceva cu zâmbetul pe bu ze. Dar s-a întâmplat ceva mai grav de atât. La un moment dat, am ajuns bogaţi peste noapte. Iar tu erai foarte ocupat. Ai fost pri mit în Nika, asociaţia oamenilor de artă. Apoi a început să-ţi fie ruşine cu apartamen tul nostru mic. Domnul Tajima ne-a spus de mai multe ori să ne mutăm. Zicea că, dacă ne mutăm într-un altfel

de apartament, lu mea ne va privi cu încredere, că preţul tablo urilor nu va creste mereu, că trebuie să avem curaj să ne mutăm într-o casă mai mare.

Părea un plan secret murdar, dar până şi tu i-ai dat dreptate şi ai spus că, dacă mai stăm într-un apartament atât de mic, lumea o să ne ia de proşti şi alte lucruri vulgare. Am fost dezamăgită şi m-am simţit îngrozitor de sin-gură. Domnul Tajima s-a urcat pe bicicletă, a colindat oraşul şi a găsit pentru noi casa as ta din Mitaka. Era sfârşitul anului si, cu câ-teva ustensile ale tale, ne-am mutat în casa asta mare si nesuferită. Fără ştirea mea, ai mers la magazin şi ai cumpărat pensule şi şevalete scumpe, ai cumpărat foarte multe, iar când cutiile au început să sosească acasă una după alta, am simţit o strângere de ini mă si m-am întristat foarte mult.

Eram la fel ca nenumăraţii îmbogăţiţi peste noapte. Mi-a fost milă de tine şi am încercat să fac tot ce e mai bine pentru tine, cu zâm-betul pe buze. Şi nici nu mi-am dat seama când m-am preschimbatîntr-o „doamnă" pe-nibilă. Mi-ai spus chiar să angajăm o servi-toare, dar m-am împotrivit. Eu nu pot să mă folosesc de oameni. De îndată ce ne-am mu tat, ai trimis 300 de felicitări de Anul Nou, în care ai anunţat că ne mutaserăm în casă no-

uă. Trei sute de bucăţi. De când aveai tu atât

de multe cunoştinţe? Eram îngrozită, căci simţeam că mergi pe un drum periculos. Şi n-am nicio îndoială că se va întâmpla ceva rău. „El nu e omul care să-şi clădească suc-cesul pe legături murdare" - aşa mi-am spus si mi-am trăit fiecare zi în nelinişte. Dar tu

nu te-ai prăbuşit, ba chiar ni s-au întâmplat numai lucruri bune. Oare m-am înşelat? Une-

ori, mama venea la noi acasă si îmi aducea câte un chimonou si carnetul de economii, iar

asta îmi dădea o stare de bine. La început, taică-meu nu a vrut să atârne tabloul tău în salonul de primire al firmei. Avea de gând să-1 închidă într-o magazie, însă mai târziu 1-a adus acasă şi, după ce i-a schimbat rama, 1-a agăţat în biroul său de lucru. Sora mea mai mare din Ikebukuro a început să vorbească cu mine şi să-mi scrie scrisori. Apoi ai început să ai tot mai mulţi clienţi. Uneori, salonul de

primire era plin de oaspeţi. Ori de câte ori aveai invitaţi, îti auzeam râsul vesel din bu-

cătărie. Ai început să fii mai sociabil. Eram uimită: tu, cel care era mereu retras, te schim-baseşi. Tu, care lăsai impresia unui om indi-ferent, mereu tăcut, începusesi să vorbeşti. Şi în faţa invitaţilor tăi vorbeai numai despre

lucruri plictisitoare. Zilele trecute, un client ţi-a împărtăşit teoria sa despre tablouri, apoi ai repetat cuvânt cu cuvânt ce a spus el, ca şi cum ar fi fost părerea

ta. Ţi-am povestit ce citisem într-un roman, iar tu, a doua zi, i-ai spus unui client că până şi Maupassant s-a îndoit de credinţa sa. Am dat să intru cu cea-

iul în salon şi, când am auzit cum repetai ce vorbisem cu tine, am fost atât de ruşinată, încât am încremenit în picioare la uşă. Tu nu ai ştiut nimic niciodată. Iartă-mă că îţi spun asta. Nici eu nu eram cine ştie ce învăţată, dar măcar vorbeam cu cuvintele mele, în timp ce tu, care niciodată nu scoteai nicio vorbă, nu făceai decât să reproduci ce spuneau alţii. Cu toate astea, într-un mod ciudat şi inexplica bil, aveai succes. în anul acela, un tablou ex pus de asociaţia Nika a fost premiat de un ziar, care a publicat un şir de laude atât de exagerate, încât mi-e ruşine să vorbesc des pre ele: unicitate, sărăcie nobilă, gândire pro-fundă, melancolie, rugăciune, Chavannes şi multe altele. Mai târziu, la o întâlnire cu un client, ai vorbit despre articolul din ziar şi ai spus nonşalant că, în mare parte, te-au descris foarte bine. Aveai habar despre ce

vorbeai? Noi nu trăim în sărăcie onorabilă. Vrei să ne uităm în carnetul de economii? Du-pă ce ne-am mutat în casa asta, ai început să vorbeşti despre bani ca şi cum erai alt om. Când un client îţi comanda un tablou, îi pu-neai pe loc preţul, fără să te simţi vinovat. îi spuneai clientului că e mai bine pentru am-bele părţi să stabiliţi de la bun început pre ţul, ca să nu apară apoi neînţelegeri. Când am auzit, m-am simţit cumplit. De ce eşti atât de obsedat de bani? Eu cred că, atât timp cât pictezi tablouri bune, viaţa ta se va îmbună tăţi de la sine, natural. Nu e nimic mai plă cut decât să munceşti bine si să duci o viată modestă, umilă, fără să te ştie nimeni. Eu una nu-mi doresc bani sau altceva. Vreau să duc o viaţă discretă, cu demnitate, pe care să o ţin ascunsă în mine. Ai ajuns să-mi umbli în portofel. Când primeşti bani pentru tablo uri, mai întâi pui grosul în portofelul tău ma re, apoi pui câţiva în portofelul meu mic. în portofelul tău sunt cinci bancnote cu valoa re mare, în portofelul meu e doar o bancno tă, şi aia împăturită în patru. Restul de bani ajung la poştă şi la bancă. Mereu privesc de pe margine ce faci, fără să spun nimic. Dacă

într-o zi s-ar întâmpla să uit să închid cu che ia sertarul în care ţinem carnetul de economii şi tu ai descoperi asta, nu ar fi a bună. Mi-ai ţine morală, te-ai bosumfla, iar eu m-aş simţi cumplit. Când primeşti bani de la galeria de artă, te întorci acasă după trei zile. Şi atunci vii la miezul nopţii, beat pulbere, dai uşa de perete şi, de cum pui piciorul în casă, începi să arunci vorbe care mă întristează: „Ascul-tă, am adus 300 de yeni, vino şi caută-mă prin buzunare". Oricât de mulţi bani ai avea, tot nu eşti mulţumit. Uneori te bănuiesc că vrei să cheltuieşti banii pentru propria dis tracţie. Nu cumva crezi că a fi dezamăgită dacă i-ai cheltui pe toţi? Eu una sunt recu noscătoare că avem bani, dar nu trăiesc doar cu gândul la ei. Mă deprimă gândul că te în torci acasă cu 300 de yeni, triumfător, plin de tine. Nu-mi doresc câtuşi de puţin să avem bani. Nu mă gândesc ce să

cumpăr, ce să mă nânc, la ce lucruri să mă uit. Mobila din casă e compusă din piese vechi, refolosite, chimo-nourile sunt vopsite a doua oară şi cusute unde s-au destrămat. Mă descurc fără să cum păr niciunul. Sunt mulţumită cu toate câte sunt, aşa cum sunt. Avem pe ce să atârnăm

hainele şi prosoapele, nu vreau să cumpăr un suport nou. E inutil. Uneori mă scoţi în oraş si mă duci la restaurante tradiţionale chine-zeşti scumpe, dar mie nu-mi place mâncarea chinezească. Cât am stat la restaurant, nu mi-am găsit locul, m-am tot foit, fiindcă mi se părea că aruncăm cu banii aiurea. Nici nu ştii cât de fericită as fi dacă, în loc să vii aca-să cu 300 de yeni sau să-mi cumperi mânca re chinezească scumpă, ai face în grădină o agăţătoare pentru lujerii de castraveţi. Soa rele bate puternic pe veranda de opt tatami, aşa că ar fi numai bună o agăţătoare acolo. Oricât te-aş ruga, nu vrei să chemăm un grădinar să facă agăţătoarea. Dar nici tu nu faci una. Nu vreau să fac pe femeia înstărită şi să chem un grădinar. Eu vreau ca tu să faci agă ţătoarea şi când te rog îmi răspunzi „Bine, bine, o fac la anul", dar nici până în ziua de azi nu ai făcut-o. Pentru ce te interesează pe tine eşti foarte cheltuitor, dar, când vine vor ba de ceilalţi, te faci că nu-i vezi, îi ignori. Acum câtva timp, nu mai ţin minte când, a venit domnul Amemiya, amicul tău, şi ne-a spus că soţia sa e internată în spital, că nu se descurcă cu banii. M-ai chemat în salon si

m-ai întrebat cu o faţă gravă „Avem bani în casă?", iar eu, când te-am auzit, am rămas în-mărmurită, mi se părea că mă iei de proastă, că râzi de mine. M-am înroşit toată la fată, am început să dau din colţ în colţ. Am răsco lit prin toate ungherele şi, când m-am întors cu 20 de yeni în salon, mi-ai vorbit batjoco ritor, de am fost şocată: „Doar 20 de yeni?!". M-am uitat din nou la faţa ta. M-ai privit, ai întins o mână şi mi-ai spus: „Hai, dă-mi-i, nu fi zgârcită". Apoi te-ai întors către domnul Amemiya şi i-ai spus râzând: „Trăim vremuri grele, şi dumneata, şi noi suntem săraci". Am rămas cu gura căscată, nu ştiam ce să mai spun. Tu nu trăieşti în sărăcie nobilă. De un de a apărut aerul melancolic pe chipul tău, ca şi cum ai înţelege necazul altuia, când tu, de fapt, eşti opusul, un optimist egoist?

Cine cântă în baie în fiecare dimineaţă cât îl ţine gura cântece populare cu versuri deo-cheate? Mi-e îngrozitor de ruşine de vecini. Mă rog în gând la Chavannes să ne ierte. Ca re unicitate şi originalitate, când tu trăieşti în umbra celor care te înconjoară? Cei care vin în casa noastră, clienţii tăi, îţi spun „ma estre", dar tu critici toate operele altora şi

susţii că nimeni nu merge pe acelaşi drum ca tine. Dacă crezi în toate astea, atunci nu e nevoie să-i vorbeşti pe alţii de rău pe la spa te, ca să câştigi admiraţia clienţilor tăi. Vrei să fii admirat şi apreciat mereu de clienţii tăi. Unde sunt originalitatea şi unicitatea ta, un de e drumul tău de artist solitar? Nu-ţi ajunge

admiraţia celor care vin la tine? Eşti un min-cinos incurabil. Anul trecut, când te-ai retras din asociaţia Nika şi ai format un nou grup al neoromanticilor, nici nu ştii cât de singu ră si de tristă m-am simţit. Toţi cei de care ai râs pe la spate şi ţi-ai bătut joc au intrat în noul tău grup de artă. Nu ai principii. Chiar crezi că modul acesta de trai e corect? Când a venit domnul Kasai, l-aţi bârfit pe domnul Amemiya, l-aţi jignit, l-aţi umilit, iar când ne-a vizitat domnul Amemiya, ai fost foarte amabil cu el, de parcă erai singurul său prie ten din lume. Nu mi-a venit să cred cât de emoţionant ai vorbit cu el, iar apoi ai început să-1 critici pe domnul Kasai. Mă întreb dacă toţi oamenii care au succes în lumea asta tră-iese ca tine. Sunt îngrozită şi găsesc aproape un mister faptul că poţi trăi aşa, fără să cazi. Presimt că se va întâmpla ceva rău. Ar fi bine.

M-am rugat în inima mea să se întâmple ce va rău, spre binele tău şi ca o dovadă că există un Dumnezeu. Dar nu ţi s-a întâmplat nimic rău. Nimic. Ca de obicei, ai avut parte numai de întâmplări bune. Prima expoziţie organi zată de asociaţia ta a fost foarte bine primită. Am auzit vorbe de la clienţii tăi cum că ta-bloul cu crizanteme pe care 1- ai pictat reflectă o minte limpede şi parfumul dulce al iubirii nobile. Cum a fost posibil aşa ceva? Pentru mine e un mister inexplicabil. De Anul Nou, m- ai luat la renumitul profesor Okai, cel mai înfocat susţinător al tău. A fost prima mea vizită cu ocazia Anului Nou. Profesorul e un maestru renumit, dar locuieşte într-o casă mai mică decât a noastră. Si acela a fost mo-mentul în care mi-am dat seama că privirea acelui om e unică, specială, chiar dacă e gras şi abia se mişcă din cauza greutăţii. Stătea picior peste picior şi mă aţintea cu ochii săi mari, dincolo de lentilele ochelarilor. Si tru-

pul meu a început să tremure violent, ca în ziua în care ti- am văzut tabloul în salonul de

primire rece din firma tatei. Maestrul Okai vorbeşte în cuvinte simple, nu e preţios câ tuşi de puţin. „Ce soţie superbă aveţi", a spus privindu-mă, „parcă ar fi consoarta unui sa-murai", a glumit. La care tu, cu o mină gravă, ai răspuns că maică-mea se trage dintr-un clan de samurai. Şi ai mai spus şi multe alte le, pe un ton atât de arogant, încât am simţit cum îmi curg şiroaie de sudoare rece. De când se trage maică-mea din samurai? Tata şi ma ma sunt oameni simpli din naştere. Probabil că peste o vreme, când toţi oamenii te vor fla ta, vei spune că maică-mea se trage dintr-o familie de nobili latifundiari. Sunt înspăi mântată. E un mare mister cum un maestru ca domnul Okai nu si-a dat seama că minteai.

Oare toţi oamenii din lumea asta sunt nişte impostori? Când maestrul a spus că trebuie să-ţi fie greu, fiindcă de o vreme încoace eşti foarte ocupat şi te îngrijeşti de sănătatea ta, mi-a venit să pufnesc în râs, amintindu-mi cât de ridicol eşti când cânţi balade populare cu versuri deocheate în fiecare dimineaţă în baie.

Am plecat din casa maestrului şi, la nici o stradă depărtare, ai lovit cu piciorul într-o piatră şi ai ţistuit: „Fir-ar al naibii, am ajuns să depind de o femeie!". M-ai şocat. Eşti un mizerabil. Până în urmă cu câteva momente, în faţa acelui maestru respectabil, mă lingu-şeai, ca apoi să mă vorbeşti de rău. Nu eşti întreg la minte. Acela a fost momentul în ca re am hotărât să mă despart de tine. Nu te mai suport. E numai vina ta, n-am nicio în doială. Ar fi bine să se întâmple o nenorocire, mi-am spus. Dar nu, nu s-a întâmplat nimic rău. Ai uitat cât de mult bine ti-a făcut dom-nul Tajima şi te-ai plâns amicilor tăi că „iar a venit la mine idiotul de Tajima". Iar domnul Tajima, ştiind pesemne cum vorbeai despre el, a venit la noi, a intrat în casă râzând non şalant şi a spus: „Iar a venit la voi idiotul de Tajima". Eu una nu vă mai înţeleg.

Unde a dispărut demnitatea fiinţei uma ne? De aceea mă despart de tine. Mă simt de parcă v-aţi aliat şi vă bateţi joc de mine. Ieri te-am auzit vorbind la radio despre impor tanta actuală a neoromantismului. Citeam în salon ediţia de seară a jurnalului când, dintr-odată, am auzit numele tău la difuzor. Apoi ţi-am auzit vocea. Pentru mine era vo cea unui om pe care nu-1 cunoşteam. O voce mustind de perfidie.

„Ce om dezgustător!", mi-am spus. Da, te-am criticat fără să şovăi, de la distantă.

Eşti un om obişnuit. Şi sunt sigură cavei avea succes în viaţă. Dar asta nu e o descoperire spectaculoasă. Când te-am auzit spunând „Sunt cel de azi datorită unei persoane spe-ciale", am închis radioul. Ce ai vrut să spui? Să-ti fie ruşine. Să nu mai rosteşti niciodată

cuvinte nesăbuite, îngrozitoare... Auzi la el: „Sunt cel de azi datorită unei persoane spe-ciale". Ah, ce bine ar fi să te văd distrus, pră-buşit, în seara aceea m-am culcat devreme.

Am închis si lumina si, stând întinsă cu fa-

ţa în sus, am auzit sub spatele meu un greie re ţârâind disperat. De fapt, ţârâia afară, sub veranda de lemn, dar eu simţeam că greiera-şul ţârâia în şira spinării mele.

Nu vreau să-i uit glasul firav niciodată. Vreau să trăiesc pentru totdeauna cu el în şi ra spinării mele. Nu am nicio îndoială că în lumea asta tu eşti cel care are dreptate me reu si eu sunt cea care se însală întotdeauna,

însă, chiar şi aşa, nu pot înţelege când şi cu ce am greşit.

Publicată în revista Shincho, noiembrie 1940

Felinare

Cu cât vorbesc mai mult, cu atât sunt mai puţin crezută. Toţi oamenii cu care mă întâlnesc sunt distanţi cu mine. Când merg în vizită, ca să văd un chip de

care îmi este dor, citesc pe faţa lor întrebarea „Ce caută la noi?". Incredibilă scenă, nici nu mă pot gândi.

Am ajuns să nu mai vreau să merg nică-ieri. Chiar şi atunci când mă duc la baia pu-blică din apropierea casei, negreşit ies seara, la apusul soarelui, fiindcă nu vreau să mă

vadă nimeni. însă în toiul verii, cândyukata1 mea albă se întrezăreşte în întuneric, mă simt îngrozitor de vizibilă. Mi-e atât de ruşine, că aş putea să şi mor. Ieri a fost mult mai răcoa re. Şi azi la fel. Se apropie sezonul hainelor de serj şi am de gând să mă schimb într-un chimonou negru, mai grosuţ. Toamna o să treacă, iarna şi primăvara vor trece şi ele şi, dacă la vară va trebui să merg din nou îm-brăcată myukata mea albă, cred că va fi prea de tot. Vreau ca vara viitoare să pot merge într-oyukata cu model de floare de bună di-mineaţa, fără să-mi fie ruşine. Vreau să merg printre oameni, în zilele de sărbătoare, ma-chiată discret. Când mă gândesc cât de fe ricită voi fi atunci, inima începe să-mi bată cu putere.

Am comis un furt. Nu e urmă de tăgadă. Nu cred că e bine ce am făcut. Dar... Ba nu, am să povestesc cum a început totul. îi voi măr turisi lui Dumnezeu, fiindcă eu nu am încre dere în oameni. Dacă există oameni care pot crede cuvintele unei fete care nu are încre dere în oameni, nu au decât să mă creadă.

1. Tip de chimonou, purtat vara.

Sunt fiica şi unicul copil al unui meşteşu gar de geta. Ieri-seară, în timp ce tăiam cea pă şezând pe scaun în bucătărie, am auzit glasul unui băieţel. Plângea şi o striga pe so ra lui mai mare, pe şesul din spatele casei. Am lăsat cuţitul din mână şi mi-am spus că, da că as avea un frăţior care să mă iubească atât de mult, încât să mă strige plângând, poate că nu m-aş mai simţi atât de singură. Şi cum mă gândeam eu aşa, din ochii care începu seră să mă usture de la ceapă mi-au ţâşnit lacrimi fierbinţi, care mi s-au scurs apoi pe obraji. Când mi-am şters lacrimile cu dosul palmei, ochii au început să mă usture şi mai tare, iar lacrimile nu mi se mai opreau. Nu ştiam ce să mai fac.

Cam pe când începuseră să se scuture flo-rile de cireş, când în nopţile de sărbătoare tarabele de pe alei erau pline cu garofiţe săl-batice roz şi irişi, pe scurt, într-un anotimp atât de frumos, coafeza a început să răs-pândească zvonul că eu, fata cea egoistă a meşteşugarului de geta, mi-am pierdut min ţile după un bărbat.

Soarele apunea când Mizuno a venit în vi-zită la noi. începusem să gătesc înainte să se

însereze. îmbrăcată în chimonou si machia-tă, am ieşit de nu ştiu câte ori la poartă. Vă-zându-mă agitată, vecinii au spus: „Ia uite, Sakiko, fata

meşteşugarului de geta, şi-a pier-dut capul după un bărbat". Mă arătau cu degetul, râdeau şi şuşoteau, dar abia mai târziu am înţeles ce se întâmpla.

Cred că si tata, si mama ştiau ceva, dar nu mi-au spus nimic. Anul acesta împlinesc 24 de ani, dar încă nu m-am căsătorit si nici nu a venit vreun băiat care să mă ceară de nevas tă si să ia numele familiei noastre. Suntem să-raci şi, în plus, mai e şi trecutul mamei, care a fost iubita unui om înstărit din oraş, proprietar de pământuri. Dar, după ce l-a cunos-cut pe tata, a uitat de bogătaş şi a fugit după el. La scurt timp am venit eu pe lume, dar, cum nu semănăm nici cu bărbatul bogat, nici cu tata, lumea a început să o bârfească pe ma ma şi să o trateze ca pe o paria. O fată născută în asa o familie e sortită să se mărite târziu. Bineînţeles, cu înfăţişarea mea, nici dacă m-as fi născut într-o familie bogată nu aş fi putut evita un mariaj la o vârstă târzie.

Cu toate astea, eu nu îl urăsc pe tata şi nu-i port pică nici mamei. Eu sunt copila tatălui meu. Indiferent ce vorbeşte lumea, eu cred cu tărie că sunt fata tatălui meu. Amândoi mă iubesc. Şi eu îi iubesc şi mi se rupe sufletul de ei. Părinţii mei sunt doi oameni slabi.

Sunt copila lor, dar sunt sfioşi cu mine. Iar eu cred că trebuie să avem compasiune şi să fim buni cu cei mai slabi decât noi. Credeam că de dragul părinţilor mei voi putea îndura singurătatea, oricât de dureroasă ar fi, însă, după ce l-am cunoscut pe Mizuno, am înce put să-mi neglijez puţin îndatoririle de fiică iubitoare şi grijulie.

Mi-e ruşine să o spun, dar Mizuno e cu cinci ani mai mic decât mine si e elev la scoală co-mercială. Să-mi fie cu iertare. Nu am putut face nimic, asa a fost să fie. L-am cunoscut pe Mizuno în primăvară, în sala de aşteptare a unui spital, unde mersesem să fac un con trol oftalmologie, căci aveam probleme cu ochiul stâng. Sunt genul de fată care se în-drăgosteşte la prima vedere. Avea un pansa-ment alb peste ochiul stâng - la fel şi eu - şi, încruntat si bosumflat, frunzărea un dictio-nar de buzunar. Mi s-a topit inima când l-am văzut aşa. Sinceră să fiu, şi eu eram deprimată

din cauza bandajului de pe ochi. Am privit pe fereastra sălii de aşteptare şi frunzele fra gede ale stejarului îmi păreau că ard în flăcări verzi, topindu-se sub căldura soarelui. Lu mea de dincolo de fereastră era ca un tărâm îndepărtat de poveste. Sunt sigură că bandajul de pe ochiul stâng a făcut o magie, astfel în cât chipul lui Mizuno să-mi pară desprins din altă lume.

Mizuno e orfan. Nimeni nu i-a arătat afec-ţiunea pe care o simţi în sânul unei familii. Părinţii săi au fost comercianţi prosperi de medicamente. Mama sa a murit când el era încă sugar, iar taică-său s-a prăpădit când el avea 12 ani. După moartea părinţilor, fami lia lui s-a destrămat. Cei doi fraţi mai mari si

sora mai mare au fost luaţi de nişte rude în-

depărtate, iar el, Mizuno, a fost crescut de proprietarul unei prăvălii. Fusese trimis să în-veţe la o scoală comercială, dar ducea o viată

foarte însingurată, nu-şi găsea locul. Mi-a spus, şi părea că vorbeşte serios, că îi place să ne plimbăm împreună. Mi-a lăsat impre sia că îi lipseau multe. Mi-a spus că în vara aceea îi promisese unui amic că vor merge împreună să înoate în mare, dar nu părea deloc entuziasmat, ba chiar era deprimat. în seara aceea, am comis un furt. Am furat un slip pentru bărbaţi, din aceia pentru înot.

M-am furişat în cel mai mare magazin din oraşul nostru, Daimaru, şi, prefăcându-mă că aleg ceva uşor, de vară, pentru mine, am pus mâna pe un slip negru de pe raftul din spatele meu, l-am strecurat sub braţ şi am ie şit încet din magazin. După nici 50 de metri, am auzit un glas strigând „hei, tu!" în spate le meu. Atât de îngrozită am fost, încât am vrut să ţip, dar am luat-o la fugă. „Hoţii!" -am auzit o altă voce groasă şi răsunătoare. O lovitură puternică în umăr m-a dezechili brat, iar când m-am întors şi am privit în ur mă, cineva m-a plesnit peste faţă.

Am fost dusă la o mică secţie de poliţie din intersecţie, în fata căreia se adunaseră o mul-

ţime de gură-cască - toţi erau din cartierul meu, i-am recunoscut. Aveam părul vâlvoi, iar poalele yukatei îmi dezveleau genunchii. „Ce imagine jalnică!", mi-am spus.

Poliţistul mi-a spus să mă aşez pe podea ua de tatami a unei odăi mici dintr-un colt al

secţiei. A început să mă interogheze. Era pa-lid, slab, purta ochelari cu ramă de aur, avea 27 sau 28 de ani - respingător. M-a întrebat cum mă numesc, unde locuiesc si câţi ani am. Şi-a notat cu grijă răspunsurile într-un car net, apoi m-a întrebat zâmbind brusc:

— Ia zi, a câta oară furi?

Şocată, am simţit că mă trec fiori reci. Nu ştiam ce să-i răspund. Eram confuză, nu pu-team gândi, dar mi-am spus că aveam să ajung după gratii, acuzată de o faptă gravă. Trebuia să mă apăr, ca să scap. Disperată, am încercat să caut o explicaţie, dar ce puteam să spun? Mă simţeam de parcă rătăceam prin-tr-o ceaţă groasă. în viaţa mea nu am fost atât de înspăimântată. Cuvintele care mi-au ieşit pe gură ca nişte ţipete nu aveau niciun sens, dar, odată ce am început să vorbesc, nu m-am mai oprit, de-ai fi zis că eram po sedată de spiritul unei vulpi. Simţeam că îmi pierdusem minţile.

— Nu aveţi voie să mă închideri. Nu sunt o femeie rea. Am 24 de ani. Timp de 24 de ani

am fost o fiică ascultătoare, respectuoasă cu părinţii mei. Am făcut tot ce am ştiut mai bine pentru tata şi mama. Cum pot fi acuzată că am făcut ceva rău?

Niciodată nu am fost arătată cu degetul. Mizuno e un bărbat ad-mirabil. Sunt sigură că va ajunge un om ma re. Nu am nicio îndoială. Nu am vrut să-1 fac de ruşine. I-a promis unui amic că vor merge împreună la mare. Nu am vrut decât să-i ofer cele de trebuinţă, să îmbrace şi el ce poartă oamenii obişnuiţi când merg la plajă. Unde am greşit? Sunt o proastă. Da, aşa e, sunt o idi-oată, dar am să vă arăt tuturor că am să mă despart de el cu stil, cu eleganţă. Bărbatul acela s-a născut într-o familie respectabilă. Nu e ca alţi bărbaţi. Nu are importanţă ce se alege de mine. Dacă el reuşeşte să pornească în viaţă cu demnitate, nu contează ce se în tâmplă cu mine. Eu am un loc de muncă. Nu aveţi voie să mă închideţi. Până la 24 de ani nu am făcut nimic rău. N-am avut eu grijă de bieţii mei părinţi? Nu e cinstit, refuz ce mi se întâmplă. Nu aveţi dreptul să mă arestaţi. Toată viaţa m-am spetit muncind şi, pentru că într-o seară mi-a alunecat mâna pe ce nu trebuie, vreţi să distrugeţi 24 de ani curaţi, ba nu, nu 24 de ani, ci întreaga mea viaţă? Vă înşelaţi. Nu aveţi acest drept. Nu înţeleg. Doar fiindcă mâna mea dreaptă s-a mişcat câţiva centimetri în direcţia greşită, deşi nu am vrut, mă face asta o hoaţă? E prea de tot. E peste putinţă. Cât a ţinut isprava? Două sau trei minute, nu? Sunt încă tânără. Am toată via ta înainte. Am să duc aceeaşi viată, în sără-cie, ca până acum. Nu m-am schimbat. Sunt aceeaşi Sakiko care am fost şi ieri. Şi-apoi ce înseamnă un slip pentru marele magazin Daimaru? Nu există oameni care îi înşală pe alţii, care scot de la ei o mie sau două de yeni şi apoi îi cheltuie ca să fie admiraţi şi lăudaţi? Pentru cine sunt făcute închisorile? Numai oamenii fără bani ajung în spatele gratiilor. Hoţii sunt nişte oameni slabi, oneşti, care nu stiu cum să-i însele pe ceilalţi. Si fiindcă nu ştiu să trăiască bine înşelându-i pe ceilalţi, treptat sunt încolţiţi. Fac o prostie, şterpe lesc nişte mărunţiş, doi, trei yeni, şi primesc de la cinci la zece ani de închisoare. Ha, ha, ha! E absurd! E ridicol! O prostie!

Era limpede că îmi pierdusem minţile. Nu aveam nicio îndoială. Poliţistul era alb ca va-rul şi mă privea înmărmurit. Brusc, mi-am dat seama că îmi căzuse cu tronc. Plângeam, dar mă si forţam să-i zâmbesc.

Am fost tratată ca o femeie cu tulburări psi-hice. Poliţistul m-a condus la sediul central al poliţiei, încet, cu grijă, ca şi cum eram un bol de porţelan fragil ce se putea sparge în orice clipă. Mi-am petrecut noaptea în ares tul poliţiei. în dimineaţa următoare, a venit tata si mi-au dat drumul acasă. Pe drum, ta-ta m-a întrebat încet dacă mă bătuseră în arest. în afară de asta, nu m-a mai întrebat nimic.

în ziua aceea, când am citit jurnalul de seară, m-am înroşit până în vârful urechilor. Publicaseră un articol despre mine, cu titlul „Chiar si o hoaţă are motivele sale. Discur-

sul splendid al unei tinere comuniste excen-trice". Dacă m-as fi ales numai cu umilinţa si

ruşinea ar fi fost bine...

Vecinii începuseră să se adune în faţa ca sei noastre, apoi să se învârtă în jurul ei. La început nu mi-am dat seama ce se întâmplă, dar apoi am realizat că veniseră să mă vadă pe mine şi m-a luat cu tremurat. Puţin câte puţin, am înţeles că micul incident cu slipul era ditai tevatura. Dacă as fi avut nişte otravă în casă, as fi băut-o de îndată. Dacă as fi avut o pădure de bambus lângă casă, aş fi intrat resemnată în adâncul ei şi m-aş fi spânzurat. Timp de două sau trei zile, ai mei au ţinut închisă prăvălia de geta.

La scurt timp după aceea, am primit o scri-soare de la Mizuno.

Sunt singurul din lumea asta care are cea mai mare încredere în tine, Sakiko. Dar ai o problemă de educaţie. Eşti o femeie onestă, dar mediul în care trăieşti nu e potrivit pentru ti ne. Am făcut tot ce mi-a stat în putinţă să-ţi îndrept defectele, însă nu te-ai schimbat deloc în bine. Fiinţa umană trebuie să fie educată. Ieri am fost cu un amic la mare. Pe plajă am avut o discuţie lungă despre necesitatea ca oa-menii să aibă idealuri si ambiţii.

Nu va mai dura mult şi vom ajunge oameni de seamă. Iar tu, Sakiko, trebuie să te com porţi de acum încolo cu modestie şi, ca să te câieşti măcar a zecea mia parte pentru păca tul furtului pe care l-ai comis, cere-ţi iertare de la societate. Fiindcă societatea urăşte pă catul, nu pe păcătos.

Mizuno Saburo

(P.S. Arde scrisoarea după ce o citeşti. Şi plicul. Negreşit.)

Aceasta a fost scrisoarea de la Mizuno. Cu-vânt cu cuvânt. Uitasem că Mizuno se trăgea dintr-o familie de oameni înstăriţi.

Au trecut si zilele fierbinţi, sufocante si iri-

tante, care mă făceau să stau ca pe ghimpi, iar vremea s-a mai răcorit. în seara asta, tata a schimbat becul din odaia de şase rogojini de tatami. Zicea că era prea slab şi 1-a înlo cuit cu unul mai puternic. Apoi toţi trei, eu, mama si tata, am luat masa de seară sub be-cui luminos.

— îmi bate în ochi, luminează prea tare, a spus mama, punând mâna în care ţinea be-tisoarele streaşină la frunte.

Binedispusă, i-am turnat tatei nişte sake. Mi-am spus în gând că oamenii simpli ca noi pot găsi fericirea în lucrurile mărunte, de pil-dă, atunci când schimbă un bec. Nu ştiu de

ce, dar nu eram tristă. Luminată de becul simplu şi modest, casa noastră mică se trans-formase într-un superb felinar rotativ1.

1. În original, somată, lampă tradiţională cu un ax rotativ, de capătul căruia sunt prinse diferite fi gurine decupate din hârtie sau metal. Prin rotire, umbrele

figurinelor se reflectă pe abajurul lăm pii.

Dacă mă uit mai bine, pe abajurul felina-rului văd trei umbre: tata, mama si eu. Toţi trei suntem frumoşi. în inima mea s-a cuibă-rit o fericire tăcută, pe care aş vrea să o îm-părtăşesc şi cu insectele ce târâie în grădina noastră.

Publicată în revista Wakakusa, octombrie 1937

Umilinţă

Doamna Kikuko. Am fost umilită. îngrozi-tor de umilită. Figuri de stil ca „mi-a luat fa ţa foc" sunt prea slabe ca să descrie umilinţa pe care o simt. Chiar dacă v-aş spune că îmi vine să mă rostogolesc în chinuri pe jos, ţi pând cât mă ţine gura, tot nu ar fi de-ajuns. Mă simt ca biata Tamar, din cartea a doua a lui Samuel: „Tamar şi-a presărat cenuşă pe cap, şi şi-a sfâşiat haina pestriţă; a pus mâna în cap, şi a plecat ţipând"1. Când o domnişoară

1. Cartea a doua a lui Samuel, capitolul 13, paragra-ful 19.

este scandalos de umilită, îi vine într-adevăr să-şi pună cenuşă în cap şi să se zguduie de plâns. Da, înţeleg ce a simţit Tamar.

Doamna Kikuko. E exact cum mi-aţi spus dumneavoastră. Scriitorii sunt nişte scursuri

umane. Ba nu, sunt demoni. Sunt nişte ne-suferiţi. Iar eu am fost peste măsură de înjo sită. Doamna Kikuko. Până acum nu v-am spus, dar eu i-am trimis o scrisoare domnu lui Toda, scriitorul, fără să ştie nimeni. Si în sfârşit am mers să-1 întâlnesc, spre marea mea umilinţă. O întâmplare de toată ruşinea.

Am să vă povestesc totul, de la început. în primele zile din septembrie i- am trimis dom-nului Toda o scrisoare. Am scris-o pe un ton exagerat de afectat, preţios.

Stimate domn,

Iertaţi-mi, vă rog, îndrăzneala de a-mi fi luat libertatea să vă scriu o scrisoare. Ştiu

că romanele domniei voastre nu au avut niciodată cititori din rândul femeilor. Ni-ciuna. Femeile citesc doar cărţile cărora li se face multă publicitate. Femeile nu au preferinţe, nu au gusturi. Citesc împinse

de o vanitate deşartă, de genul „dacă oa menii citesc cartea aceea, atunci o citesc si eu". Arată respect fără discernământ ori cui îşi etalează cu aroganţă cunoştinţele, înghit pe nerăsuflate tot felul de argumen te triviale. Să-mi fie cu iertare că vă spun, domnule, dar domnia voastră nu cunoaşte nimic din sensul cuvântului „argument". Am impresia că nu aveţi studii. Anul tre cut, în vară, am început să citesc romane le domniei voastre si cred că am citit tot

ce aţi scris până acum. Iată de ce, fără să fi avut vreodată onoarea să vă întâlnesc, ştiu totul despre domnia voastră, în detaliu -viaţa personală, cum arătaţi şi cum vă com portaţi. Şi am fost sigură că un scriitor ca domnia voastră

nu are printre cititori ni-cio femeie. Dezvăluiţi totul, fără să cosme-tizaţi nimic: cât sunteţi de sărac şi de zgârcit, certurile mizerabile pe care le aveţi cu so ţia, boala neruşinată de care suferiţi, cât sunteţi de urât, înfăţişarea neglijentă şi murdară, cum abia vă mai ţineţi pe picioa rele care vi se clatină ca nişte tentacule de caracatiţă când vă îmbătaţi cu sake ieftin din cartofi-dulci, cum faceţi scandal beat

fiind, cum adormiţi pe podeaua goală, cât sunteţi de îngropat în datorii şi multe alte acte dezonorante din viata domniei voas-

tre. Aşa nu mai merge, domnule. Femeile preţuiesc instinctiv curăţenia. Când v-am citit prozele, am simţit o uşoară compasi-une pentru domnia voastră, însă, când am citit cum vă descrieţi -cât de mult ati che-

lit, cum au început să vă cadă dinţii -, am ştiut că prozele sunt, fără tăgadă, strigă tor de oripilante şi nu am putut decât să schiţez un zâmbet jalnic. Să mă iertaţi, vă rog. Vă faceţi dispreţuit. Mai rău decât atât: nu ati mers la femeile din cele mai mizerabile locuri - atât de mizerabile, în cât buzele nu pot rosti cuvântul cu prici na? A fost lovitura de graţie pentru mine. Până si eu am citit acele rânduri tinân-

du-mă cu mâna de nas. E de la sine înţeles

că toate femeile, fără excepţie, vă dispre-ţuiesc şi se încruntă dezgustate. Am citit prozele domniei voastre pe ascuns, fără să afle prietenele mele. Dacă ar şti că vă ci tesc prozele, ar râde de mine, mi-ar pune la îndoială caracterul si nu ar mai vorbi cu mine. Vă rog să reflectaţi puţin şi la conduita domniei voastre. în ce mă pri-veşte, deşi accept că aveţi o mulţime de de fecte - nu sunteţi educat, aveţi un stil literar mediocru, un caracter vulgar, gân-dire superficială, prostie -, am descoperit în adâncurile operei domniei voastre un firicel de lirism melancolic. Si îmi este tare drag acest lirism melancolic. Alte femei nu înţeleg despre ce vorbesc. Aşa cum am scris si mai sus, femeia citeşte mânată de o va-

nitate deşartă. Preferă poveştile de dragos-te care au loc în staţiuni de vară rafinate,

cunoscute drept nuvele intelectuale. însă eu cred în nobleţea acelui fir de lirism me-

lancolic din adâncul nuvelelor domniei voastre. Aşa că, domnule, vă rog, nu dis-peraţi că nu sunteţi chipeş, nu vă zbuciu-maţi din cauza păcatelor din trecut sau a stilului literar mediocru. Vă rog să preţuiţi măreţia lirismului melancolic unic al seri-iturii domniei voastre, îngrijiţi-vă de să nătate, studiaţi puţin mai multă filosofie şi lingvistică şi încercaţi să gândiţi mai profund. Dacă pe viitor lirismul melanco lic al lucrărilor domniei voastre va fi coe rent din punct de vedere filosofic, vă asigur că prozele domniei voastre nu vor mai fi ridiculizate, iar caracterul domniei voas tre va fi desăvârşit. în ziua desăvârşirii ca-

racterului domniei voastre îmi voi scoate masca. Cred că în acea zi voi vrea să-mi di-vulg numele şi adresa şi să vă întâlnesc. Pentru moment însă, mă limitez să vă tri mit încurajările mele de la distanţă. Trebu ie să vă spun foarte clar un lucru: aceasta nu este o scrisoare din partea unei admi-ratoare. Vă rog politicos să nu-i arătaţi scrisoarea mea soţiei, însoţită de o glumă vulgară, de genul „Am o admiratoare". Fi-indcă am si eu mândria mea.

Doamnă Kikuko, în mare, cam aşa sună scri soarea. Poate că felul în care m-am adresat, cu „domnule" şi „domnia voastră", e cumva nepotrivit, dar nu puteam accepta să folo sesc un apelativ prea intim, de vreme ce mă despart mulţi ani de domnul Toda. Dacă domnul Toda ar uita ce vârstă are si ar înce-

pe să aibă sentimente ciudate în ce mă pri-veşte, aş avea probleme. Şi-apoi, nu-i port îndeajuns respect încât să-i spun „maestre". Mai mult, de vreme ce nu are studii, mi s-a părut lipsit de naturaleţe să mă adresez cu „maestre". Iată de ce i-am spus „domnule", deşi şi „domnule" sună ciudat, dar nu am avut remuşcări nici după ce i-am trimis scrisoarea. Mi-am spus că am făcut un bine unui suflet. Să-i oferi o fărâmă de încurajare unui om vrednic de milă îti dă o stare de bine. Dar în

acea scrisoare nu mi-am scris nici numele, nici adresa. Păi, mi-a fost teamă. Ce sperietu ră ar fi tras mămica, dacă venea la noi acasă, beat şi îmbrăcat în haine murdare! Ar fi pu tut să ne ameninţe, să ne ceară bani. Cine

ştie ce grozăvie e în stare să facă un om cu aşa apucături dezgustătoare? Aveam de gând să rămân pentru totdeauna femeia cu mas că. Dar am dat greş, doamnă Kikuko. A ieşit un dezastru. O lună mai târziu, împrejurările au fost de asa natură, încât am fost nevoită

să-i scriu o a doua scrisoare domnului Toda. Mai mult, de astă dată, n-am mai ţinut as-cunse adresa si numele, i le-am scris clar.

Doamnă Kikuko, sunt o fată demnă de toa-tă mila. Vă veţi face o idee despre aceste as-pecte când vă voi dezvălui ce i-am scris în a doua scrisoare. Iată scrisoarea mai jos, dar vă rog să nu râdeţi.

Domnule Toda,

Am fost surprinsă. Cum de aţi reuşit să mă descrieţi cu atâta precizie? Aveţi drep-tate: numele meu este Kazuko. Da, asa es-te, sunt fiica unui profesor şi am 23 de ani. Am fost expusă într-o manieră completă şi limpede ca lumina zilei. Am citit noua proză publicată în numărul din această lu nă al revistei Lumea literară si am înmăr-murit. Şi mi-am spus că, fără urmă de tăgadă, scriitorii sunt nişte creaturi căro ra nu le scapă nimic. Cum de aţi ştiut? Mi-aţi citit sentimentele. „începuse să ai bă fantezii indecente" - rândul acesta mi-a străpuns inima ca o săgeată cu vârful as-cuţit. Citindu-1, am înţeles că aţi făcut pro-grese remarcabile. Am fost foarte fericită că scrisoarea mea anonimă a trezit în dom-

nia voastră dorinţa de a crea o capodope ră literară. Nu am îndrăznit niciodată să sper că încurajările unei femei ar putea influenţa atât de profund un scriitor. Din câte am auzit, chiar si scriitori renumiţi precum Hugo şi Balzac au scris numeroase capodopere mulţumită grijii şi consolării venite din partea unei femei. Şi am hotă rât să vă ajut cu tot ce-mi stă în putinţă. Vă rog să vă adunaţi, fiţi tare şi perseve raţi. Din când în când, vă voi trimite câte o scrisoare. în cea mai recentă proză a domniei voastre, analiza psihologiei fe-minine, deşi superficială, este un progres ce nu poate fi pus la îndoială. Câteva pa saje, ici-colo, sunt splendide, impresionan te, dar nu duceţi lipsă nici de fragmente nestrălucite. Eu sunt o femeie tânără, asa că, începând de acum, vă voi învăţa multe lucruri despre sufletul femeiesc. Cred că sunteţi un scriitor promiţător. Şi mai cred că, puţin câte puţin, scrierile domniei voas-tre vor fi din ce în ce mai bune. Vă rog, în-cercaţi să citiţi mai multe cărţi si să vă îmbunătăţiţi cunoştinţele de filosofie. Fă-ră o cultură solidă, nu veţi ajunge un mare scriitor. Dacă se va întâmpla să treceţi prin momente de suferinţă, nu ezitaţi să-mi scrieţi scrisori. De vreme ce am fost deja deconspirată, îmi voi scoate masca. Adresa şi numele meu sunt scrise pe plic. Nu e un pseudonim, deci nu trebuie să vă faceţi griji. în ziua în care desăvârşirea morală a

domniei voastre va lua sfârşit, negreşit mă voi întâlni cu domnia voastră, însă până atunci fiţi răbdător si haideţi să ţinem le-

gătura doar prin scrisori. Am fost cu ade-vărat şocată. Să-mi stiti până si numele... Sunt sigură că atunci când aţi primit scrisoarea mea ati fost foarte bucuros si le-aţi arătat-o tuturor prietenilor, aţi făcut mare zarvă, apoi, luându-vă după ştam pila oficiului poştal, aţi rugat un amic de la un ziar să-mi afle numele. Mă înşel

cumva? Când primesc o scrisoare de la o femeie, bărbaţii fac mare tărăboi, dar mie îmi displace o asemenea ieşire. De unde mi-aţi ştiut numele şi vârsta? Vă rog să-mi răspundeţi în scrisoare. Vom purta o lun gă corespondenţă. începând cu următoa rea scrisoare, voi scrie cu gentileţe şi delicateţe. Vă rog să aveţi grijă de domnia voastră.

Doamnă Kikuko, în timp ce copiam scrisoa rea, am izbucnit de mai multe ori în plâns. Aveam senzaţia că tot corpul îmi era acope rit cu broboane de sudoare uleioasă. Vă rog să mă înţelegeţi. M-am înşelat. Nu a scris despre mine. Povestea pe care a scris-o nu avea nicio legătură cu mine. Ah, cât îmi este de ruşine! Ce umilinţă! Vă rog să mă compă-timiţi. Vă voi spune toată povestea, până la sfârşit.

Aţi citit Şapte flori, proza scurtă pe care domnul Toda a publicat-o în numărul din această lună al revistei Lumea literaro?. E des pre o tânără de 23 de ani, care, din prea multă teamă de iubire şi din prea mult dezgust pen tru extazul

pasiunii carnale, se căsătoreşte cu un bătrân de 60 de ani, dar, fiindcă îl urăşte pe bărbat, sfârşeşte punându-şi capăt zile lor. Povestea e cam explicită şi deprimantă, dar tocmai acesta este talentul scriitoricesc special al domnului Toda. Am citit povestea şi nu am pus la îndoială faptul că eu eram in-spiraţia pentru personaj. Nu ştiu de ce, dar, după două, trei rânduri, m-am albit brusc la faţă. Păi, cum de ce? Nu o cheamă la fel ca pe mine, Kazuko? O cheamă. Nu are aceeaşi vârstă ca mine, 23 de ani? Are. Ca să nu mai spun că până şi tatăl fetei e profesor univer-sitar, la fel ca taică-meu. E adevărat, în alte privinţe noi două nu avem nimic în comun, dar nu pot scăpa de bănuiala că domnul

Toda a scris proza inspirându-se din scrisoa-rea pe care i-o trimisesem. Această descoperi-re a fost sursa marii mele umilinţe.

Patru, cinci zile mai târziu, am primit o car-te poştală de la domnul Toda. Iată mesajul:

Stimată doamnă,

Am primit scrisoarea domniei voastre. Vă sunt recunoscător pentru sprijin. Fireş te, am citit şi prima scrisoare. Nu am co mis niciodată gestul nepoliticos de a arăta scrisoarea cuiva din familie, ca să râdem pe seama domniei voastre. Nici nu am fă cut mare zarvă, arătând-o prietenilor mei. Vă rog să staţi fără grij ă în ace astă privinţă. Mai mult, mi-ati scris că vă veţi întâlni cu mine atunci când caracterul meu va fi de-săvârşit din punct de vedere moral, dar vă întreb: poate o fiinţă umană să-şi desă-vârşească într-adevăr caracterul?

Al domniei voastre, cu sinceritate

Incredibil cum ştiu scriitorii să se folosească de cuvinte, mi-am spus în gând. Ce lovitură,

mi-am zis, îngrozită. Toată ziua am fost ame-ţită, nu ştiam ce-i cu mine. în dimineaţa ur-mătoare, mi-a venit brusc să mă întâlnesc cu domnul Toda. Trebuia să-1 întâlnesc. Nu aveam nicio îndoială că suferea. Trebuie să-1 întâlnesc acum, altminteri va ajunge rău, mi-am spus. Bărbatul acela mă aşteaptă să merg la el. Merg neapărat la el. M-am pregă tit în mare grabă. Doamnă Kikuko, vi se pare potrivit să te îmbraci extravagant când mergi în vizită la un scriitor sărac lipit pământului, care locuieşte într-o odaie dintr-o casă însi-

raită? Peste putinţă, fireşte. Vă mai amintiţi de incidentul cu preşedinta unui anume co mitet de femei, care a mers să inspecteze câ teva mahalale îmbrăcată cu o haină cu guler din blană de vulpe? Prin urmare, trebuia să fiu atentă la detalii. Din scrierile domnului Toda, înţelesesem că nu are nici măcar un chimonou, că umblă îmbrăcat într-o haină dintr-aceea matlasată, din care ies cocoloa şe de vatelină. Tot din prozele sale am aflat că rogojinile de bambus i s-au rupt şi că stă direct pe podeaua pe care a acoperit-o cu nişte ziare. Dacă m-as fi dus în vizită îmbră-

cată în rochia roz cumpărată deunăzi, ar fi fost o răutate şi o impoliteţe din partea mea şi i-aş fi făcut pe membrii familiei Toda să se simtă mizerabil si ruşinaţi de sărăcia lor. Am

pus pe mine o fustă plină de petice, de pe vre mea când eram elevă la şcoala de fete, şi o ja chetă galbenă pe care o îmbrăcam când mă duceam la schi. Jacheta îmi rămăsese foarte mică, marginea mânecilor îmi ajungea până la cot, tivul era descusut, firele de aţă atâr nau jalnic - pe scurt, o vestimentaţie care nu putea răni sentimentele nimănui. Tot din scri-erile domnului Toda ştiam că în fiecare an, când venea toamna, suferea de beri-beri si

am hotărât pe loc să iau pătura de pe pat, pe care am strâns-o într-o bocceluţă. Aveam de

gând să-i dau un sfat, să scrie cu picioarele înfofolite în pătură. M-am strecurat pe uşa din spate, binişor, să nu mă vadă mama. Doamnă Kikuko, ştiţi prea bine că am un din te fals în faţă, care se poate scoate, aşa că mi l-am scos în tramvai, încet şi discret, fără să mă vadă călătorii, si mi-am făcut dinadins fa-

ţa pocită. Presupunând că domnul Toda avea câţiva dinţi lipsă si ca să nu se simtă umilit si

să-1 liniştesc, voiam să-i arăt că si eu am

dantura paradită. După ce mi-am zbârlit şi încâlcit părul, arătam ca o cotoroanţă înfi orător de urâtă, împovărată de sărăcie. Dacă vrei să consolezi un om neputincios, ignorant si lovit de sărăcie, trebuie să fii foarte atent la detalii.

Casa domnului Toda e în afara oraşului.

Am coborât din trenul de pe linia căilor fera te naţionale, l-am întrebat pe poliţistul din ghereta de la intersecţie încotro să o apuc şi, în mod surprinzător, i-am găsit uşor casa. Doamnă Kikuko, domnul Toda nu locuieşte într-o casă înşiruită. E drept, e o casă mică, dar are poarta ei separată şi e bine îngrijită. Şi grădina arăta foarte bine, era frumoasă, trandafirii de toamnă erau înfloriţi. Totul m- a

luat prin surprindere. Când am deschis poar ta, am văzut un bol plin cu crizanteme pe pan tof ar. Din casă a ieşito doamnă calmă, rafinată, care m-a salutat, făcând o mică plecăciune. Am crezut că greşisem adresa.

— Mă scuzaţi, aici locuieşte domnul Toda, scriitorul? am întrebat sfioasă.

— Desigur, mi-a răspuns doamna pe un ton blând.

Zâmbetul ei m-a buimăcit.

— Maestrul - nu ştiu cum de mi-a ieşit pe gură cuvântul „maestru" - e acasă?

Am fost condusă în odaia de lucru a ma-estrului, în fata unui birou şedea un bărbat cu o mină foarte gravă. Şi nu era îmbrăcat într-o haină matlasată cu vatelină. Nu ştiu ce fel de ţesătură era, dar purta un chimonou bleumarin dintr-un

material gros, un cor don tare, negru, cu o singură dungă de culoa re albă. Odaia de lucru avea atmosfera unui salon tradiţional de ceai. în holul de la intra-

re era agăţată o stampă pe care era caligrafi at un poem chinezesc. N-am putut să citesc nicio ideogramă. într-un coş de bambus era aranjată cu bun-gust o iederă. Lângă biroul de scris erau mai multe teancuri înalte de cărţi.

Nimic din ce ştiam nu era adevărat. Avea toţi dinţii în gură, nu-i lipsea niciunul. Nu avea început de chelie. Chipul său avea tră-sături bine definite. Nimic care să inspire dezgust. încremenisem. Era peste putinţă ca un bărbat care arăta ca el să se îmbete cu sake de mâna a doua din cartofi-dulci si să adoar-mă direct pe podea.

— între ce-am citit în romanele domniei voastre si ce văd aici e o diferenţă ca de la cer

la pământ, am spus, după ce mi-am recăpă tat curajul.

— Serios? a răspuns absent - nu părea in-teresat de prezenţa mea.

— De unde mă cunoaşteţi? De aceea am venit aici, ca să vă întreb, am spus, încercând să fiu demnă.

— Ce vreţi să spuneţi?

întrebarea mea nu-l intrigase câtuşi de puţin.

— Nu v-am divulgat numele şi adresa, dar stiti cum mă numesc si unde locuiesc, nu, ma-estre? Despre aceasta v-am întrebat în scri soarea pe care v-am trimis-o deunăzi.

— Nu ştiu nimic despre dumneata. E ciudat ce-mi spuneţi, mi-a răspuns zâmbindu-mi şi privindu-mă cu ochii săi limpezi.

— Cum? am strigat, începând să mă agit. Dacă e adevărat ce-mi spuneţi, dacă nu aţi înţeles ce v-am scris în scrisoare, atunci e în-grozitor că aţi tăcut. Aţi crezut că sunt o proastă, nu?

Îmi venea să plâng. Ce hotărâre nesăbuită luasem, judecând doar după presupunerile

mele! Ce nenorocire, ce dezastru! Doamna Kikuko, îmi ardeau obrajii, îmi luaseră foc. Nu există cuvinte care să descrie ce am sim ţit atunci.

Chiar dacă v-aş spune că îmi venea să mă rostogolesc în chinuri pe jos, ţipând cât mă ţinea gura, tot nu ar fi de-ajuns.

— Daţi-mi scrisorile înapoi! Sunt îngrozitor de umilită. Vă rog să-mi înapoiaţi scrisorile.

A încuviinţat, cu o mină foarte sobră. Cred

că era furios. „Ce femeie nesuferită!", trebu ie să-şi fi spus în gând.

— Am să le caut mai târziu. Nu păstrez toate scrisorile pe care le primesc în fiecare zi. Cred că nu le mai am. Am să o rog pe soţia mea să le caute şi, dacă le găsim, vi le înapo-iez. Au fost două, nu?

— Două.

Mă simţeam mizerabil.

—Aţi spus că scrierile mele sunt inspirate din viata dumitale, însă eu nu folosesc nici-

odată modele din viaţa reală în opera mea. Tot ce scriu e pură ficţiune. începând cu pri ma dumitale scrisoare...

A tăcut brusc şi a lăsat privirea în pământ.

— Am fost foarte nepoliticos, mă scuzaţi.

Sunt o fată săracă, fără un dinte. Jacheta de pe mine e prea mică, tivul mânecilor e des-cusut. Fusta bleumarin de la uniformă e plină de petice. Am fost umilită din creştet până în vârful picioarelor. Scriitorii sunt nişte de-moni! Nişte mincinoşi! Nu sunt săraci, dar se prefac că trăiesc în sărăcie lucie. Deşi sunt chipeşi, încearcă să ne stoarcă de emoţii, spunându-ne că sunthidoşi. Studiază neîn-cetat, dar se vaită că sunt fără scoală, nişte ignoranţi. îşi iubesc nevasta, dar anunţă în gura mare că se ceartă mereu cu consoarta. Nu o duc rău, dar se comportă de parcă ar fi chinuiţi de cele mai mari suferinţe. Am fost

înşelată. Tăcută, am făcut o plecăciune, apoi m-am ridicat în picioare.

— Cum staţi cu sănătatea? Ati scris că su-

feriţi de beri-beri.

— Sunt perfect sănătos.

Adusesem de acasă o pătură special pen tru bărbatul din fata mea. Acum trebuia să o

iau înapoi. Doamna Kikuko, copleşită de ru-şine, m-am întors acasă plângând, ţinând în braţe pătura făcută ghem. Cu faţa îngropată în pătură, mă zguduiam în hohote de plâns.

Scoşi din minţi, şoferii ţipau la mine: „Idioa-to! Cască ochii şi vezi pe unde mergi!".

Două sau trei zile mai târziu, am primit acasă un plic mare, recomandat, în care erau cele două scrisori. încă aveam un fir subţire

de speranţă. Nu cumva maestrul îmi trimise se câteva rânduri de mângâiere, pentru a mă salva de umilinţa pe care o suferisem? Oare în plicul acesta mare, pe lângă cele două scri sori ale mele pe care i le trimisesem, a pus şi o scrisoare delicată de consolare pentru mi ne?

Am strâns plicul la piept şi m-am rugat să fie aşa, dar, când am deschis plicul, în afară de cele două scrisori ale mele, nu mai era ni-mic. Nu cumva a scris ceva pe spatele scriso-rilor mele? Am întors scrisorile pe faţă şi pe dos, pagină cu pagină - scrise pe hârtie spe-cială pentru corespondenţă. Nimic. Ce umi-linţă! înţelegeţi, doamnă Kikuko?

Voiam să-mi torn cenuşă în cap. în ziua aceea, am îmbătrânit cu zece ani. Scriitorii sunt dezgustători. Nişte scursuri umane. Scriu numai minciuni. Nu au pic de romantism. Se complac în confortul vieţii lor banale de fa-milie, nu se deranjează să conducă până la poartă o biată fată săracă, îmbrăcată în hai-ne zdrenţuite, fără un dinte în faţă, sunt ne-tulburaţi pe vecie, ca şi cum nimic nu s-ar întâmpla în jurul lor - pe scurt, oripilanţi, înfiorători. Ziceţi, n-am dreptate? Nu sunt ei cei mai mari şarlatani din lume?

Publicată în revista Fujin gaho, ianuarie 1942

8 decembrie

Azi trebuie să scriu cu deosebită grijă în jurnal. Aşa... Ia să las eu câteva notiţe despre cum a petrecut ziua de 8 decembrie 1941 o casnică dintr-o gospodărie ce se zbate în să răcie.

Peste o sută de ani, când se vor celebra cu fast 2.700 de ani de la întemeierea naţiunii, poate că jurnalul meu va fi descoperit într-un ungher al magaziei, iar oamenii vor afla cum a trăit această zi specială o femeie casnică în urmă cu 100 de ani - s-ar putea să slujească posterităţii ca document istoric. Iată de ce,

chiar dacă stilul meu e mediocru, cel puţin trebuie să fiu atentă să nu scriu minciuni. în orice caz, e o misiune foarte grea să-ţi aşterni pe hârtie propriile gânduri despre aniversa rea a 2.700 de ani de la fondarea naţiunii. Dar am să mă străduiesc să nu fiu prea protoco lară. Dacă ar fi să mă iau după critica literară pe care mi-a făcut-o bărbatu-meu, indiferent dacă scriu o scrisoare sau în jurnal, stilul meu e scorţos şi lasă impresia că sunt prea grea de cap, emoţia lipseşte cu desăvârşire, frazele nu sunt câtuşi de puţin elegante şi frumoa se. Adevărul e că, încă din copilărie, sunt ob-sedată de etichetă si bune maniere. Nu sunt

exagerat de serioasă, dar sunt încordată şi stângace, nu ştiu să mă comport copilăreşte, cu inocenţă. De aceea, nu mă aleg decât cu suferinţă. Cine ştie, poate că-mi doresc prea mult. Prin urmare, trebuie să reflectez mai mult la conduita mea.

Eu, când spun „2.700 de ani de la fonda rea naţiunii", îmi amintesc pe loc de un mo ment prostesc şi straniu. Deunăzi, domnul Ima, un amic al bărbatului meu, ne-a vizitat după mult timp. Eram în odaia alăturată şi am auzit ce discutau cei doi în camera de oaspeţi.

— Auzi, de la o vreme sunt foarte neliniştit şi mă întreb cu îngrijorare: când vom sărbă tori 2.700 de ani de la fondarea naţiunii, cum va fi mai bine să pronunţăm cifra şapte din 700: nana sau shichP. Nu-mi pot scoate din minte chestia asta. Mă frământ în fel şi chip. Dumneata, în schimb, nu pari deloc preocu pat, a comentat domnul Ima.

— Hm..., a bâiguit bărbatul meu, căzut se-rios pe gânduri. Acum, că mi-ai spus, să ştii că mă preocupă şi pe mine.

— Deci îmi dai dreptate, a continuat dom-nul Ima, pe un ton foarte grav. Se pare că toa tă lumea preferă nana. Eu aşa simt. Dacă mă întrebi pe mine, aş vrea să pronunţăm shichi. Oricum ai da-o, nana nu sună bine. Nu ti se pare enervant? Trebuie citit aşa cum se cuvi-ne, că doar nu-i un număr de telefon. în fine, ideea e că sunt de partea lui shichi, a explicat domnul Ima, profund îngrijorat.

— Şi totuşi..., a intervenit bărbatu-meu, pe un ton dezgustător de arogant. Peste o sută de ani s-ar putea să nu mai existe nici shichi, nici nana. E posibil să existe o altă pronun ţie. De exemplu, nunu... sau ceva pe-acolo.

Am pufnit în râs. Vai, ce prostie fără mar-gini. Bărbatu-meu e întotdeauna foarte sobru când discută chestiuni penibile cu oaspeţii săi. Hotărât lucru, oamenii cu emoţii, cu „senti-mente", sunt nişte ciudaţi. Bărbatul meu face bani scriind nuvele - e scriitor -, dar, putu ros incorigibil, aduce puţini bani în casă, cât să trăim de pe o zi pe alta. Nu-mi pot imagina ce şi cum scrie, fiindcă mi-am jurat să nu-mi arunc ochii pe hârtiile sale, dar, din câte îmi dau seama, nu se prea pricepe la scris.

Aoleu, mă îndepărtez de subiect. Dacă mai continui cu asa trivialităţi fără sens, este peste putinţă să las o pagină de jurnal cu va loare de document istoric, care să reziste pâ nă în ziua în care se vor împlini 2.700 de ani de la fondarea naţiunii.

Ia să o iau de la capăt. Opt decembrie. Di-mineaţa devreme, când încă eram sub pături, frământându-mă ce să pun pe masă la micul -dejun, şi o alăptam pe Sonoko (fetiţa noas tră, care s-a născut anul acesta, în iunie), am auzit foarte clar un anunţ difuzat la un radio prin vecini.

Comunicat din partea Cartierului General al Forţelor Militare Terestre si Navale: astăzi, 8

decembrie, înainte de răsăritul soarelui, forţele militare imperiale terestre şi navale au intrat în stare de război cu trupele britanice şi americane în vestul Oceanului Pacific.

S-a auzit tare si clar, a fost ca o rază de soare strecurată în odaia mea întunecată prin obloa nele bine închise. Apoi au repetat mesajul, răspicat, cu voce puternică. Şi am simţit cum, stând acolo nemişcată, fiinţa mea se schim-base complet. Era ca şi cum, lovit de o lumină puternică, trupul meu devenise transparent. Altfel spus, mă simţeam de parcă inspira sem Sfântul Duh şi o petală rece de floare îşi găsise adăpost la pieptul meu. „Nu doar eu, ci şi Japonia, începând din această diminea ţă, este cu totul alta", mi-am spus.

— Dragule..., l-am strigat pe bărbatu-meu, care era în odaia alăturată, cu gândul să-i spun şi lui ce auzisem.

— Ştiu, ştiu, mi-a răspuns.

Tonul vocii sale era aspru, părea încordat. El, care întotdeauna se scula târziu, azi s-a trezit devreme, iar asta mi s-a părut ciudat. Se spune că artiştii au o intuiţie ascuţită, prin urmare era posibil ca bărbatul meu să fi avut

o presimţire. Recunosc, eram puţin impresio-nată, însă, când am auzit ce a spus apoi, am pus un minus uriaş în faţa emoţiei pe care tocmai mi-o stârnise.

— Auzi, dragă, pe unde vine Pacificul de

Vest? Pe lângă San Francisco, nu?

Ce scârbită am fost! Bărbatul meu e un zero absolut la geografie. Uneori mă întreb dacă ştie care e diferenţa dintre vest si est. Până ieri, a ţinut minte că Polul Sud e cel mai fier-binte loc de pe pământ şi că la Polul Nord e cel mai frig. Când i-am auzit confesiunea, am început să-i pun la îndoială caracterul. Anul trecut, a mers în excursie pe insula Sado. La întoarcere, mi-a povestit că, atunci când a văzut de pe puntea vaporului forma insulei, a crezut că ajunsese în Manciuria - credeţi-mă pe cuvânt, e haos în mintea lui. Când mă gândesc că omul ăsta a reuşit să intre la fa-cultate, nu pot să nu mă simt scârbită.

— Pacificul de Vest e pe partea Japoniei, nu crezi? l-am întrebat.

— Oare? a răspuns pe un ton uşor indis-pus, apoi, după câteva clipe de reflecţie, a continuat: E prima oară când aud aşa ceva. Nu ţi se pare ciudat că America e la răsărit şi

Japonia la apus? Japonia e ţara soarelui răsa re şi i se mai spune şi Asia de Est. Nu pot să cred. în tot acest timp am crezut că soarele răsare din Japonia. Povestea asta că Japonia nu e Asia de Est mă deprimă. Nu se poate fa ce nimic ca Japonia să fie la răsărit şi Ameri ca la apus?

Bărbatul meu nu ia pauză de la debitatinep-ţii. Patriotismul său e uşor inflamat. De pil dă, ieri mi-a spus cu o mândrie penibilă că, oricât de tari s-ar da străinii, nu ar avea cu raj să pună vreodată gura pe intestine de ton conservate în sare, pe când noi, japonezii, pu tem mânca orice preparat occidental.

Nu am luat în seamă bâiguielile sale absur-de şi am deschis repede obloanele. Ce vreme splendidă! Dar frigul e pătrunzător. Pelinci le pe care le-am înşirat ieri-seară sub stre şini au îngheţat bocnă şi grădina e acoperită cu brumă. Camelia a înflorit superb. E liniş te, chiar dacă a început războiul în Pacificul de Vest. Mă încerca un sentiment ciudat. Re-cunoştinţa că pe mapamond există Japonia îmi pătrundea până în măduva oaselor.

M-am spălat pe faţă cu apă din fântână, apoi am început să spăl pelincile lui Sonoko.

Tocmai atunci vecina noastră a scos capul şi am făcut schimb de saluturi matinale.

— Ne aşteaptă vremuri tot mai grele, am

spus, încercând să aduc vorba despre război.

Vecina, care cu o zi în urmă fusese numită preşedinta comitetului de ajutorare a comu-nităţii, probabil că se gândea în altă parte şi mi-a răspuns ruşinată:

— Nu, nu pot face nimic.

Răspunsul ei m-a indispus.

Nu că nu i-ar fi păsat de război, dar proba-bil că simţea povara responsabilităţii pe care o avea ca preşedintă a comunităţii. Mă sim-ţeam vinovată pentru impoliteţea de care dădusem dovadă.

Fără îndoială că, de acum încolo, are să-i fie greu. Nu va fi ca în timpul exerciţiilor de autoapărare. în caz de bombardament, res-ponsabilitatea liderului comunităţii e enor mă. S-ar putea să o pun pe Sonoko în spate şi aşa, cu ea în cârcă, să mă refugiez la ţară.

Altfel spus, l-aş lăsa pe bărbatu-meu sin gur, ca să aibă grijă de casă. Dar stau cu inima cât un purice, căci nu e bun la nimic. E foarte posibil ca prezenţa lui în casă să fie inutilă. Nu s-a pregătit deloc pentru război - şi doar

l-am avertizat -, nici măcar uniforma civilă nu şi-a pregătit-o, nimic. Ferească Cerul de o nenorocire, omul ăsta e pierdut. Indolent cum e, probabil că, dacă i-aş pune tăcută hai nele în fata ochilor, le-ar vedea - dar tot m-ar întreba uimit „ce-i cu astea aici?" - şi s-ar îm-brăca cu ele, uşurat că nu a trebuit să le caute el. Poartă mărime mare şi, dacă i-aş cumpăra haine de-a gata, nu i-ar veni. O bătaie de cap în plus.

Azi-dimineaţă s-a trezit pe la şapte, a mân-cat repede micul-dejun şi a început să lucre-ze de îndată. Se pare că luna aceasta are de scris multe mărunţişuri.

— Crezi că va fi totul bine cu Japonia? l-am întrebat la masă, într-o doară.

— Ne descurcăm foarte bine, nu am de-monstrat-o? Victoria e de partea noastră, fă ră tăgadă, mi-a răspuns nonşalant.

Din gura bărbatului meu ies doar minciuni şi bazaconii ce nu au legătură cu subiectul discuţiei, dar în dimineaţa asta mi-am pro pus să-i cred vorbele spuse apăsat.

în timp ce făceam curăţenie în bucătărie, am început să mă gândesc la tot felul de lu-cruri. Să fie oare ochii de culoare diferită si

părul diferit atât de puternice, încât să trezeas că un sentiment de ostilitate? îmi vine să-i iau la pumni pe duşmanii noştri. Păi, când ne- am bătut cu chinezii, am simţit cu totul altfel.

Serios vorbesc. Nu suport gândul că sol-daţii americani, fără suflet, ca nişte monştri, răvăşesc frumosul şi dragul nostru pământ japonez. Dacă veţi îndrăzni să faceţi un pas pe pământul nostru sfânt, vă vor putrezi pi-cioarele. Nu aveţi niciun drept să veniţi peste noi. O, voi, soldaţi japonezi cu suflet curat, să dea

Cerul să-i bateţi până nu mai rămâne nimic din ei! începând de azi, vor fi din ce în ce mai multe lipsuri, chiar şi în casa noastră, si vom avea mult de suferit, dar voi staţi fără

grijă, noi, poporul, ne vom descurca. Nu ne veţi auzi niciodată plângându-ne că o du cem rău. Nu ne veţi auzi lamentându-ne că

am venit pe lume în vremuri îngrozitoare. Dimpotrivă, faptul că m-am născut în aceas tă lume îmi dă o voinţă puternică de a trăi, eu una asta simt. Da, eu cred că e bine că ne-am născut într-o astfel de lume. O, cât as

vrea să vorbesc cu cineva serios despre răz-boi, să spun şi eu „Le-am făcut-o!", „A înce-put, în sfârşit!", chestii dintr-astea.

De dimineaţă, la radio se difuzează numai cântece de război. Nimic altceva. Se sfârses-te unul, începe altul şi tot aşa. Mă întreb da că nu cumva vor rămâne fără cântece - sau poate vor pune balade de-alea vechi, răsu flate: „Vom învinge, chiar dacă vom lupta cu zeci de mii de duşmani". Am început să râd singură. Poate că radioul e ceva pueril, lipsit de maturitate, dar mie îmi este tare drag. Bărbatul meu urăşte radioul din tot sufletul. De aceea în casa noastră nu avem niciun apa-rat de radio. Nici eu nu mi-am dorit mortis

un radio, dar, în vremuri ca astea, tare bine ar fi să avem unul. Vreau să ascult multe, mul te ştiri. Am să vorbesc cu bărbatu-meu. Pre simt că va fi de acord să cumpere un radio şi pentru noi.

Ora amiezii se apropia şi ştirile importante curgeau una după alta. N-am mai avut stare, am luat-o pe Sonoko în braţe şi m-am oprit sub arţarul vecinei, ca să ascult radioul: atac-

surpriză în peninsula Malacca, bombarda-mente în Hong Kong, edict imperial care declară război. O ţineam pe Sonoko în braţe şi nu-mi puteam reţine lacrimile. Am intrat

înapoi în casă şi i-am spus bărbatului meu, care lucra, toate ştirile pe care le auzisem la radioul vecinei. M-a ascultat până la capăt şi a spus râzând:

— A, da?

Apoi s-a ridicat şi s-a aşezat din nou. Pă rea că nu-şi găseşte locul.

Puţin după prânz, bărbatul meu a reuşit să termine ce avea de făcut. A luat manuscrisul şi a ieşit de îndată din casă. A mers să-1 ducă la redacţia unei reviste, dar, după cum arăta, era limpede că avea să se întoarcă acasă târ ziu. De obicei, ori de câte ori iese ca un apu cat pe uşă, se întoarce târziu, dar, atât timp cât se întoarce acasă, nu mă deranjează că vine târziu.

După ce l-am condus până la poartă, am mâncat ceva uşor la prânz, nişte sardine la grătar, am pus-o pe Sonoko în spate şi am ieşit să fac cumpărături în gară. M-am oprit la casa domnului Kamei. Primesc multe me re de la familia

bărbatului meu de la tară si voiam să-i dau câteva şi lui Yuno (fetiţa lor drăgălaşă de cinci ani), aşa că am făcut o bocceluţă. Micuţa Yuno era la poartă.

Când m-a văzut, a luat-o la fugă spre ves-tibul, strigând:

— Mami! Mami! A venit Sonoko!

Din spatele meu, Sonoko le zâmbea doam-nei si domnului Kamei.

— Vai, cât e de drăgălaşă! O scumpete! O alinta întruna doamna.

îmbrăcat într-o salopetă, domnul Kamei a ieşit la poartă mândru de el, lăudându-se că muncea la nişte rogojini de paie pentru verandă:

— Mă scuzaţi că am ieşit atât de neglijent la poartă, a spus. Pregătesc veranda. Mai bi

ne ne târâm sub ea decât să ne vadă inamicii.

N-am înţeles de ce punea rogojini de paie sub veranda de lemn. Avea de gând să se as-cundă sub verandă în timpul raidurilor aeri-ene? Ciudat om. Dar sunt invidioasă, căci domnul Kamei, spre deosebire de bărbatul meu, chiar îsi iubeşte familia. Am auzit că înainte era şi mai grijuliu cu nevasta şi feti ţa, însă, după ce s-au mutat în cartier, băr batul meu 1-a învăţat să bea, iar acum nu mai e ca altădată. Sunt sigură că doamna

Kamei îl urăşte pe bărbatu-meu. îmi pare rău pentru ea.

în faţa porţii familiei Kamei erau aşezate ordonat tot felul de obiecte în caz de raid ae-rian: mături de stins focul, o greblă cu o formă ciudată şi multe altele. Toate erau pregătite, în casa mea nu e nimic pregătit. Nu am ce face, bărbatu-meu e un indolent.

— Ce bine v-aţi pregătit! am spus admi-rativ.

— Asa e, doar sunt şeful comitetului de

cartier, nu? a răspuns vesel nevoie mare.

De fapt, domnul Kamei e adjunctul preşe-dintelui comitetului de ajutorare a comuni-tăţii. Preşedintele era în vârstă si îi ţinea el

locul, 1-a corectat nevastă-sa în şoaptă. So ţul doamnei Kamei e harnic. Pe scurt, între

el si bărbatul meu e o diferenţă ca de la cer la pământ.

M-au servit cu prăjiturele şi mi-am luat rămas-bun la poartă.

Apoi am mers la oficiul poştal şi am ridicat onorariul de 65 de yeni pentru manuscrisul trimis de bărbatu-meu la revista Shincho. Am trecut pe la piaţă, dar, ca de obicei, nu era marfă, în afară de calmar si sardine uscate.

Doi calmari, 40 de sen1. Sardine, 20 de sen. Şi la piaţă se auzea radioul.

Ştirile importante pentru ţară curgeau una după alta. Raiduri aeriene în Filipine şi Guam. Bombardamente masive în Hawaii. Flota americană distrusă în totalitate. Declaraţia guvernului imperial. Mi-era ruşine de cât de violent tremuram. Voiam să-mi arăt recunos-ţinta tuturor. încremenisem în fata radioului

din piaţă. Două, trei femei s-au strâns în ju rul meu, chemându-se una pe alta să asculte şi ele ştirile. Doi, trei oameni s-au făcut pa tru, cinci, apoi zece.

Am ieşit din piaţă şi m-am dus la prăvălia din gară ca să-i cumpăr ţigări bărbatului meu. Oraşul era neschimbat. Doar în faţa aproza-rului cu fructe şi legume era lipită o hârtie pe care erau scrise ştirile difuzate la radio. Ce se petrecea în faţa aprozarului, ce vorbeau oa-menii - nimic deosebit fată de alte zile. Mie

neschimbarea si calmul îmi dau o stare de

siguranţă. Azi am avut câţiva bănuţi şi am

1. Subunitate a yenului, introdusăîn secolul al XlX-lea, echivalentă cu a suta parte din valoarea yenului, care a circulat până la jumătatea anilor '50.

îndrăznit să-mi cumpăr ceva de încălţat. Nu am ştiut că începând din această lună pen tru produsele mai scumpe de 3 yeni se va lua o taxă de 20%. Ar fi trebuit să-mi cumpăr în-călţări la sfârşitul lunii trecute. Dacă nu le-as fi cumpărat, nu mi-aş fi iertat-o, iar mie nu-mi place să am regrete. încălţăminte, 6 yeni şi 60 de sen. Alte cumpărături: cremă de faţă, 35 de sen, plicuri, 31 de sen. Apoi m-am în tors acasă.

La scurt timp după ce am ajuns acasă, a ve-nit domnul Sato de la Universitatea Waseda şi mi-a spus că se va angaja imediat după ab-solvire. Venise într-o vizită de curtoazie, dar, din nefericire, bărbatu-meu nu era acasă si mi-a părut rău pentru oaspete. I-am urat să-nătate şi am făcut o plecăciune adâncă. Du pă ce a plecat, a venit domnul Tsutsumi de la Universitatea Imperială Tokyo. Absolvise şi el facultatea, ce fericire, dar, ce păcat, la exa-menul medical pentru înrolare a primit un calificativ foarte prost.

Până cu ceva timp în urmă, Sato şi Tsutsumi avuseseră părul destul de lung, dar acum erau raşi frumos, ca nişte călugări budişti. Am fost profund emoţionată şi mi-am spus în

gând: „Vai, ce viaţă grea duc studenţii!". Sea-ra, a venit şi domnul Kon, după mult timp, învârtindu-şi cârja în aer. Dar bărbatul meu nu era acasă şi, drept să spun, mi-a părut rău si de el. Serios acum, să vină tocmai din Mitaka la noi, special ca să ne vadă, iar băr-batu-meu să nu fie acasă si să se întoarcă cum a venit! Vai, cât de jignit trebuie să se fi simţit în drum spre casă! Doar ce mă gân desc şi mă cuprinde deprimarea.

în timp ce făceam pregătirile pentru cină, a venit vecina ca să-mi spună că primise cu-poanele pentru raţia de sake pe decembrie. Nu ştia cum să facă, să împartă şase sticle la nouă gospodării din asociaţie. Ne-am între bat una pe cealaltă, mirate, cum să procedăm şi, după ce am ajuns la concluzia că fiecare familie va vrea, fără îndoială, o porţie de sake, am hotărât să împărţim cele şase sticle de 1,8 litri în nouă porţii. Prin urmare, am adu nat repede mai multe sticle

goale şi ea a mers de îndată la Isetan să cumpere sake. A fost înţelegătoare şi nu m-a luat cu dânsa, căci eu pregăteam masa. După ce am terminat de gă tit, am urcat-o pe Sonoko în spate şi am ieşit să văd cum mergea distribuţia. Câţiva membri

ai asociaţiei noastre se întorceau acasă, cu o sticlă sau două. I-am rugat să-mi dea şi mie să duc o sticlă şi am mers împreună. Apoi, în faţa porţii preşedintei asociaţiei de cartier, a început distribuţia celor nouă porţii de sake. Am aliniat cele nouă sticle, apoi am început să turnăm sake în ele încet, cu atenţie, comparând nivelul. A fost o misiune foarte grea.

A venit şi ziarul, ediţia de seară. Avea pa tru pagini, ceea ce se întâmplă foarte rar. Titlu scris cu ideograme mari: SUA declară război imperiului japonez. Majoritatea articolelor pu-blicate erau ştirile auzite la radio. Am citit până la ultimul cuvânt - şi am fost din nou şocată.

Am luat cina singură, am urcat-o pe Sonoko în spate şi am plecat la baia publică. Să-i fac baie fetitei e cel mai fericit moment al zilei pentru mine. îi place să se bălăcească şi, când o bag uşurel în apa caldă, se linişteşte şi nu mai plânge. Dă din mânuţe şi din picioruşe, iar când o iau în braţe, nu-si ia ochii de la mine. Nu ştiu de ce, dar un astfel de moment mă nelinişteşte. Şi alte mame sunt topite du pă bebeluşii lor, le sunt atât de dragi, încât, atunci când sunt în apă, îşi lipesc obrajii de

obrăjorii celor mici. Burtica lui Sonoko e atât de rotundă, de zici că a fost desenată cu un compas, şi e albă şi moale ca gumarii din ca-uciuc. Mi se pare uimitor că în trupul ei mic se găsesc un stomac şi intestine. Apoi, puţin mai jos de mijlocul burticii, e lipit buricul, ca un boboc de floare de prun. Când mă uit la pi-cioruşele şi mânuţele ei drăgălaşe, simt că-mi pierd minţile. Indiferent cu ce hăinuţe o îm-brac, mi se par prea banale pentru frumuse ţea trupului ei gol. Când o scot din apa caldă şi o îmbrac, mă încearcă o părere de rău. Vreau să-i mbrăţişez trupul gol cât mai mult timp. în drum spre baia publică, drumul era lu minat, dar la întoarcere a fost întuneric bez nă. Se întrerupsese curentul. De data asta nu era un exerciţiu. Am simţit o strângere de inimă. Nu cumva era prea întuneric? Nicio dată nu am mers pe un drum atât de întune cat. Făceam un pas, înaintam bâjbâind, dar casa era departe şi începea să-mi fie teamă. De la marginea câmpului cu angelică până la intrarea în pădurea de cedri a fost îngrozi tor de întuneric si înfricoşător. Mi-am amin-tit dintr-odată că în anul patru la şcoala de fete a fost înspăimântător să schiem de la

apele termale Nozawa până la Kijima, prin viscol. Acum, în locul rucsacului pe care îl aveam atunci, o am pe Sonoko, care doarme inocentă. Nu ştie nimic din ce se întâmplă în lume.

în spatele meu s-au auzit paşi nesiguri, haotici, şi un glas cântând fals „Să ne lăsăm în voia împăratului". A tuşit de două ori, ră guşit. Tuşea inconfundabilă l-a dat de gol şi mi-am dat seama pe loc cine era individul.

— O trezeşti pe Sonoko, l-am apostrofat.

— Ce spui, nevastă? a strigat în gura ma re. Ştii care e problema voastră, a femeilor? Că nu aveţi credinţă. De aceea vă este teamă să mergeţi pe drum noaptea. Uită-te la mi ne: eu am credinţă si drumul ăsta cufundat în beznă e luminos ca ziua în amiaza mare. Urmează-mă, mi-a spus hotărât şi a trecut în faţa mea, călcând apăsat, cu paşi mari.

O fi întreg la minte? Vă spun adevărul: am un bărbat mizerabil, al naibii de nesuferit.

Publicată în revista Fujin koron, februarie 1942